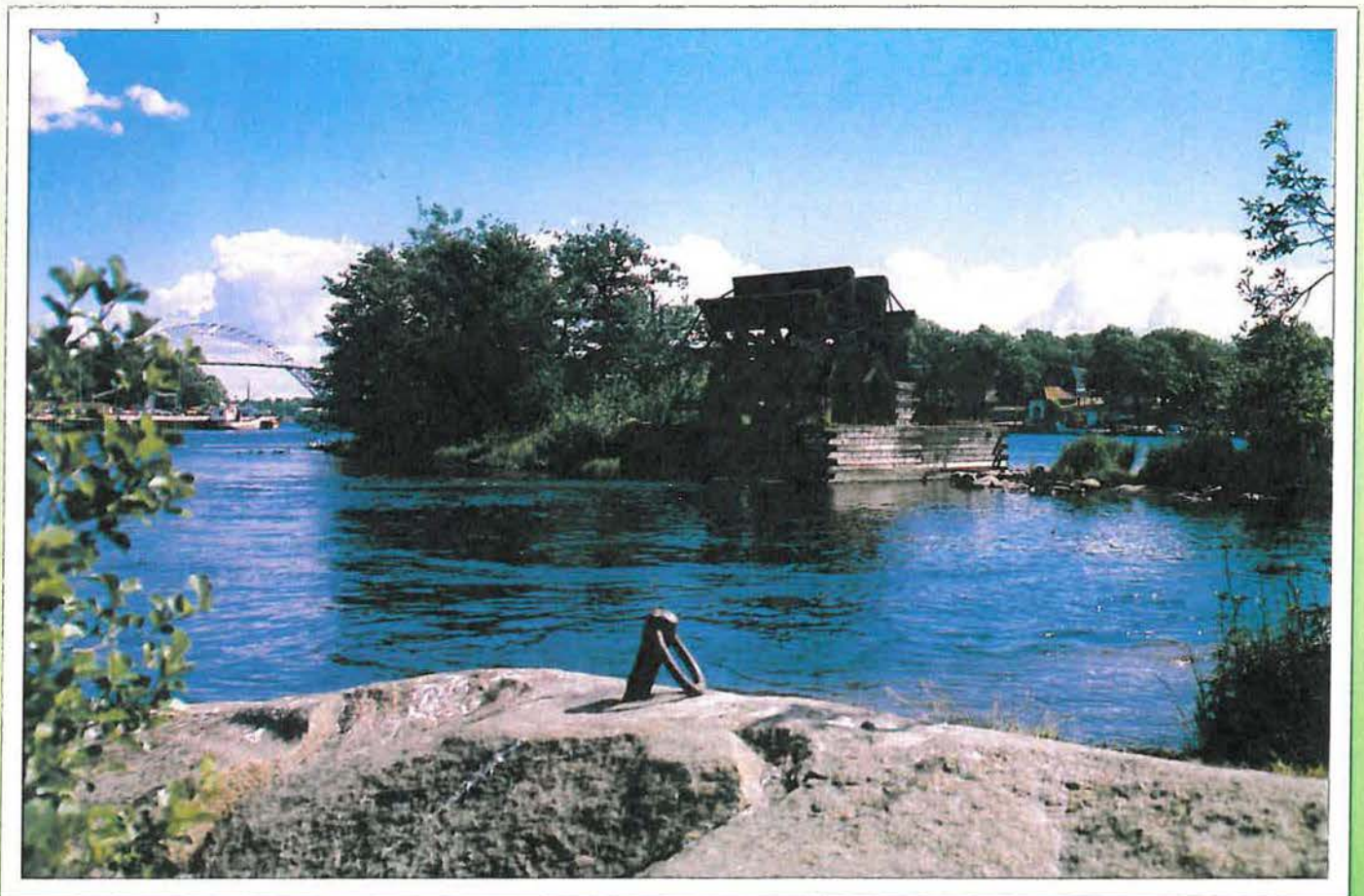

Forvaltningsplan for 7 edelløvskogsreservater i Østfold

(Aplivken, Folkå, Lekum, Refsnes, Solgårdhavna, Stensdalen, Strønes)

Fylkesmannen i Østfold
Miljøvernavdelingen

MILJØVERNAVDELINGEN

Fylkesmannen i Østfold

POSTADRESSE: POSTBOKS 325, 1502 MOSS
BESØKSADRESSE: DRONNINGENS GT. 1, MOSS
TLF: (09) 25 41 00

Dato: Desember 1992
Rapport nr: 9 - 1992
ISBN nr: 82-7395-079-4

Rapportens tittel:

Forvaltningsplan for 7 edelløvs-kogsreservater i Østfold

Forfatter:

Gunnar Bjar

Oppdragsgiver:

Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen

Ekstrakt:

Rapporten angir hvilke forvaltningstiltak som bør gjennomføres i edelløvs-kogsreservatene Apalviken, Folkå, Lekum, Refsnes, Solgårdhavna, Stensdalen og Strønes. I første del av rapporten gis en begrunnelse for hvorfor det kan være behov for noe skjøtsel i edelløvs-kogsreservater, samt generelle retningslinjer for denne skjøtselen. I andre del behandles reservatene enkeltvis, med en områdebeskrivelse og konkrete anbefalinger vedrørende skogskjøtsel og andre forvaltningstiltak.

FORVALTNINGSPLAN

FOR

APALVIKEN NATURRESERVAT, ONSØY KOMMUNE

FOLKÅ NATURRESERVAT, HALDEN KOMMUNE

LEKUM NATURRESERVAT, EIDSBERG KOMMUNE

REFSNES NATURRESERVAT, MOSS KOMMUNE

SOLGÅRDHAVNA NATURRESERVAT, SARPSBORG KOMMUNE

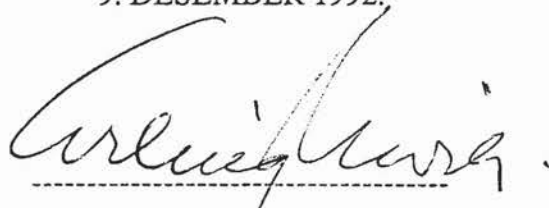
STENSDALEN NATURRESERVAT, HVALER KOMMUNE

STRØNES NATURRESERVAT, TRØGSTAD KOMMUNE

NATURRESERVATENE BLE OPPRETTET VED KONGELIGE RESOLUSJONER AV
11. DESEMBER 1981 OG 23. DESEMBER 1983 (SOLGÅRDHAVNA)

DEN FORELIGGENDE FORVALTNINGSPLAN ER GODKJENT

9. DESEMBER 1992.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Erling Norvik', written over a horizontal dashed line.

ERLING NORVIK
FYLKESMANN

FORORD

Det er opprettet tilsammen 10 edelløvs-kogsreservater i Østfold. Med dette framlegges stadfestet forvaltningsplan for 7 av disse områdene.

Planen baserer seg delvis på forslag som i sin tid ble utarbeidet ved fylkeslandbrukskontoret i Østfold, skogbruksetaten. Beskrivelsen av reservatene er i hovedsak hentet fra "Utkast til verneplan for edellauvskog i Østfold fylke" (Fylkesmannen i Østfold, 1979). Den endelige utarbeidelsen av forvaltningsplanen er gjort av fylkesmannens miljøvern-avdeling. Planen har vært forelagt berørte parter til uttalelse i november/desember 1992.

Rune Bergstrøm
seksjonsleder

INNHOLD

1. INNLEDNING.....	1
2. FORVALTNINGSPLANEN.....	1
3. GENERELT OM SKJØTSELEN.....	1
Hvorfor skjøtsel i edelløvkogsreservater?.....	1
Retningslinjer for skjøtselen.....	3
4. DE ENKELTE RESERVATENE.....	5
Lekum.....	5
Apalviken.....	7
Stensdalen.....	9
Refsnes.....	12
Strønes.....	16
Solgårdhavna.....	19
Folkå.....	22

VEDLEGG:

Ordforklaringer

Fredningsbestemmelser

1. INNLEDNING

Med edelløvsskog menes vegetasjonstyper som har dominans av hovedsakelig varmekjære og næringskrevende løvtreslag. Til edelløvtrærne regnes vanligvis alm, ask, bøk, hassel, lønn, lind, eik og svartor. Også gråor-heggeskog blir gjerne regnet som edelløvsskog, selv om gråor ikke er et edelløvtre. Edelløvtrærnes temperaturkrav kan uttrykkes ved middeltemperaturen for perioden juni-september, som for de fleste treslagenes vedkommende ikke må være under 12,5 grader. Til sammenligning er tilsvarende temperaturkrav for gran og furu 8,4 grader.

Edelløvsbogen i Østfold finnes idag hovedsakelig i et belte mellom kysten og Raet og langs Glomma. Naturtypen finnes i første rekke i de deler av fylket som har vært mest utsatt for menneskelig påvirkning.

Edelløvsogger utmerker seg ved et stort biologisk mangfold både når det gjelder planter og dyr. Ønsket om å bevare et utvalg av edelløvsoggene i Østfold førte til at det 11. desember 1981 ble opprettet sju edelløvsoggsreservater i fylket. Dette gjaldt **Refsnes** i Moss kommune, **Kajalunden** i Rygge, **Apalviken** i Onsøy, **Stensdalen** på Hvaler, **Folkå** i Halden, **Lekum** i Eidsberg og **Strønes** i Trøgstad. 23. desember 1983 ble i tillegg **Solgårdhavna** naturreservat i Tune opprettet. **Bogslunden** i Rygge ble fredet allerede i 1973 og **Arekilen** på Hvaler i 1976. Denne rapporten inneholder skjøtselsplaner/ forvaltningsplaner for sju av disse ti områdene (se kart på neste side). For Bogslunden foreligger det en skjøtselsplan utarbeidet i 1988 (Rapport nr. 2-1988 fra fylkesmannens miljøvernavdeling). Også Arekilen og Kajalunden vil bli behandlet i egne planer. **Telemarkslunden** i Rygge er en mindre edelløvsskog som ventes å bli formelt fredet som naturminne i løpet av 1992/-93. For denne lokaliteten foreligger det allerede et forslag til skjøtselsplan.

Forvaltningsmyndighet for edelløvsoggsreservatene er Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen. I 1993 er det ventet at forvaltningsansvaret for Lekum naturreservat vil bli overført til Eidsberg kommune.

2. FORVALTNINGSPLANEN

Det formelle hjemmelsgrunnlaget for forvaltningsplanene finnes i reservatenes fredningsbestemmelser. Her heter det at *"skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen, skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller den som forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet."*

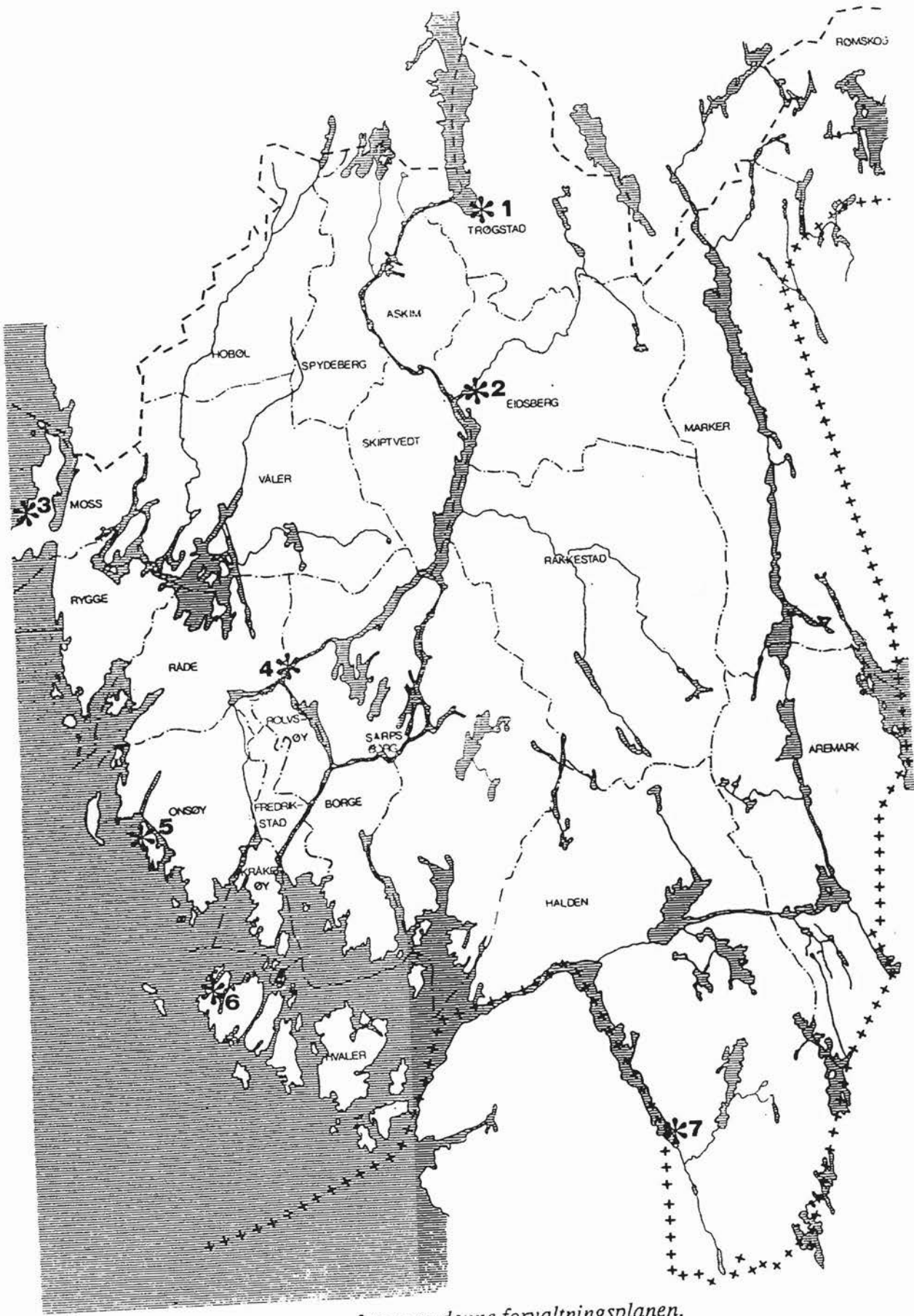
Myndigheten til å godkjenne forvaltningsplanene er senere delegert til fylkesmannen.

Denne forvaltningsplanen gjelder foreløpig for en periode på 10 år. Hvis det viser seg hensiktsmessig kan planperioden senere forlenges.

3. GENERELT OM SKJØTSELEN

Hvorfor skjøtsel i edelløvsoggsreservater?

Formålet med fredningene er spesifisert i fredningsbestemmelsene for det enkelte reservat. Generelt er formålet å bevare de eksisterende edelløvsogssamfunnene. Selve fredningen

Edelløvskogsreservater som omfattes av denne forvaltningsplanen.

- 1. Strønes, Trøgstad
- 2. Lekum, Eidsberg
- 3. Refsnes, Moss
- 4. Solgårdhavna, Sarpsborg
- 5. Apalviken, Onsøy
- 6. Stensdalen, Hvaler
- 7. Folkå, Halden

beskytter områdene mot å bli omdisponert ved f.eks. nedbygging, utfylling, oppdyrking eller treslagsskifte.

Enkelte av edelløvsskogssamfunnene kan imidlertid på lang sikt forsvinne som følge av at skogen gjennomløper en naturlig suksesjon. Edelløvsskog representerer i slike tilfeller et såkalt subklimaksstadium, mens grana er det virkelige klimakstreslaget. Konkret innebærer dette at grana med tiden etablerer seg, vokser opp mellom løvtrærne og til slutt utkonkurrerer disse. Dette kan skje meget gradvis. På grunn av det lange tidsperspektivet er det i noen tilfeller vanskelig å avgjøre hvorvidt grana er i ferd med å overta, eller om det i virkeligheten eksisterer en noenlunde stabil situasjon der edelløvs skogen er konkurransedyktig også på lang sikt. Hva som er tilfelle, avgjøres av både klimatiske og jordbunnsmessige forhold på stedet. Gråor-askeskog, lavlandstypen av alm-lindeskog, og svartorsumpskog på næringsrik mark er skogtyper som i mange tilfeller utkonkurreres av granskog med tiden. Gråor-heggeskog som oversvømmes jevnlig, alm-lindeskog på bratte rasmarker og svartor-strandskog som utsettes for varierende vannstand kan derimot være stabile over lengere tid.

I de fleste av reservatene var det ved fredningstidspunktet et større eller mindre innslag av gran. På bakgrunn av det som her er sagt om granas evne til å utkonkurrere løvskog, er det ikke ønskelig at grana får utvikle seg fritt. I de fleste tilfellene bør gran tas ut for å hindre at grana konkurrerer ut løvtrærne eller for å bedre forholdene for løvskogen. Samlet sett vil dette være det viktigste skjøtselstiltaket i edelløvs skogs-reservatene.

Retningslinjer for skjøtselen

Fordi områdene har stått forholdsvis urørt i flere tiår, vil de største hogstinngrepene for å fjerne gran måtte skje i begynnelsen av planperioden. Etter at man på denne måten har kommet mer a jour med skjøtselen, vil det senere bare bli nødvendig å gjøre mindre inngrep for å kontrollere grana. Antakelig vil det være tilstrekkelig å gå over områdene hvert tiende år, eventuelt enda sjeldnere.

Man bør vanligvis ikke fjerne all gran, men sette igjen noen spredte småtrær med høyde inntil 2-3 m der slike finnes. Dette vil øke variasjonen i skogbildet, og være gunstig for dyrelivet (skjul, reirplasser). Dessuten kan grana ha en funksjon i undervisningssammenheng, som illustrasjon på en suksesjon mot større grandominans. I en del tilfeller vil det medføre uforholdsmessig store praktiske problemer og fare for skade på gjenstående trær å fjerne enkelte store graner som står inne i løvskogen. I slike tilfeller vil det være riktig å la de store granene stå. Det kan da bli nødvendig med noen års mellomrom å fjerne den frøforyngelsen av gran dette medfører. Dersom frøforyngelsen skulle bli spesielt kraftig, eller at de gjensatte granene medfører andre betydelige ulemper for edelløvs skogen, kan det vurderes å ringbarke enkelte graner. Hogst av enkeltgraner for å la disse ligge kan også bli aktuelt.

Mange av reservatene har innslag av mindre "edle" løvtreslag, i første rekke bjørk og osp. Selv om formålet med fredningene er å bevare edelløvs kog, representerer ikke disse andre løvtreslagene et problem i like stor grad som grana. Dette skyldes at de ikke på samme måte har evne til å utkonkurrere de edle løvtrærne. På lokaliteter der jordsmonn og lokalklima ligger til rette for det, kan de tvert imot selv bli utkonkurrert av edelløvs kogen. Dette gjør at det ikke er like påkrevet med inngrep for å fjerne bjørk og osp. Hogst av uedle løvtreslag kan

likevel være aktuelt i noen tilfeller. Skjøtselen bør i denne sammenheng ikke være skjematisk, men bygge på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

I flere av reservatene finnes det partier der tettheten er forholdsvis høy, og hvor det utifra en tradisjonell forstlig vurdering ville være aktuelt å foreslå tynningshogst. Utviklingen i edelløvskogene bør imidlertid være mest mulig naturstyrt, og tynning i reservatene bør derfor i første rekke skje ved den naturlige selvtynnigen. Dette skjer ved at enkelttrær gradvis sakker akterut i konkurransen med andre trær om lys og næring, og til slutt dør. En slik utvikling fører til at det enkelte tre får mindre krone enn om man hadde tynnet skogen kunstig for å favorisere utvalgte eksemplarer. Trær som vokser opp i tette bestander, blir dessuten mindre stormsterke enn trær som står mer isolert. Dersom det først blir en åpning i et slikt tett bestand, kan det derfor skje at trær som blir stående i utkanten av en slik åpning, senere går overende fordi de har blitt mer utsatt for vær og vind. På denne måten kan åpningen gradvis bli større. Sannsynligheten for at dette skal skje, er imidlertid mindre i edelløvskog enn i barskog fordi de nakne løvtrærne ikke så lett tynges ned og knekkes av våt snø om vinteren. Slike hendelser er uansett en naturlig del av skogdynamikken, og bør derfor som hovedregel ikke motarbeides ved hjelp av tynningshogster.

Etter hvert som skogen i reservatet eldes, vil forekomsten av døde trær øke. Dette er også en naturlig utvikling som generelt ikke bør motarbeides gjennom skjøtsel, f.eks. ved å fjerne gamle løvtrær som er i ferd med å syke hen. En slik fri utvikling vil på lengre sikt føre til et noe endret skogbilde, først og fremst ved at strukturvariasjonen blir større. Der gamle trær dør, vil det oppstå hull i kronetaket som raskt vil bli utnyttet av ungskog som skyter opp, og man får etter hvert trær i mange forskjellige alderskategorier. Dette er det allerede tegn til i noen av reservatene, mens andre reservater har en langt mer ensartet skog.

Økende forekomst av død ved i reservatene vil være positivt for en rekke virvelløse dyr (evertebrater) som lever i tilknytning til ved i ulike nedbrytningsstadier. Man er først i det senere for alvor begynt å vie denne delen av faunaen oppmerksomhet. Mange spesialiserte arter av bl.a. insekter er i ferd med å bli sjeldne p.g.a. mangel på egnede levesteder. Selv om det ikke er sagt uttrykkelig i vernebestemmelsene, må en skjøtsel som også tar sikte på å bevare mangfoldet av vedlevende evertebrater, regnes for å være i pakt med verneformålet. Det samme kan gjøres gjeldende for mange arter av vedlevende sopp og lav med spesielle krav til voksestedet. Dette må det tas hensyn til også i forbindelse med skjøtselsinngrep som omfatter hogst av løvtrær. Man bør la nedhogde løvtrær bli liggende på stedet, eller man kan nøye seg med å ringbarke dem og la dem dø på rot.

Marka i reservatene har generelt forholdsvis dårlig bæreevne når den ikke er frossen, slik at det f.eks. lett dannes kjørespor ved bruk av traktor. Markvegetasjonen er vanligvis svak overfor slitasjeskader. For å unngå varige terrengskader, og for å minimalisere skadene på markvegetasjonen, skal større skjøtselsinngrep som hovedregel foregå på frossen, helst også snødekket, mark.

Markvegetasjonen i edelløvskog er ofte like særpreget som busk- og trevegetasjonen. Det er i denne forvaltningsplanen likevel ikke foreslått egne skjøtselstiltak med tanke på å framelske eller hemme spesielle utforminger av markvegetasjon. Det er på det rene at skjøtselsstrategien for tresjiktet i reservatene også kan påvirke markvegetasjonen gjennom endringer i lys-, fuktighets- og temperaturforhold. Detaljkunnskapene om dette er riktignok begrensede. Med økte kunnskaper i fremtiden vil det imidlertid kunne bli aktuelt å skjytte deler av edelløvskogsreservatene med spesiell tanke på markvegetasjonen.

4. DE ENKELTE RESERVATENE

LEKUM

Beskrivelse av reservatet

Lekum naturreservat ligger innerst i Lekumevja på østsiden av Glomma i Eidsberg kommune. Området tilhører naturgeografisk region 21A, Østfold-Dalslandområdet, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet er på ca. 17 dekar (inkl. 3 dekar vann), og omfatter deler av gnr./bnr. 89/2,4, 90/1,2 og 91/1.

Edelløvs skogen ligger i en bratt nord- og vesthelling ned mot den østlige delen av evja. I nordøst grenser skogen til bebyggelse og dyrket mark, i sørøst og sørvest til et granplantefelt, og i vest til Lekumevja. En bekkedal deler reservatet i to naturlige enheter. Skogen står på marin leire, og berggrunnen på stedet består av gneis. Høyden over havet er fra 25 til 60 meter.

Vegetasjonen

Edelløvs skogen består av alm-lindeskog, gråor-askeskog og gråor-heggeskog. Tresjiktet er for en stor del preget av ask i den sørvestre delen av reservatet. I nord dominerer blandingen alm og lønn, men i denne delen inngår det også en del osp og poppel i tresjiktet. Nede ved evja dominerer gråor i tresjiktet. I nord står det en del store graner. Tredimensjonene er svært varierende innenfor området, fra 40-50 liter og opp til 1 m³. Middelhøyden i bestandet er drøyt 20 meter, og løvs skogen har en gjennomsnittlig alder på ca. 55-60 år.

Busksjiktet består av bl.a. lønn, ask, osp, rødhyll, hegg, gråor og litt alm. Hegg danner rett nord for bekken et meget kompakt busksjikt. Innslaget av ask er stedvis relativt stort i dette sjiktet. Feltsjiktet er overveiende høgstaudepreget, uten noen spesiell dominans av bestemte arter.

Denne edelløvs skogen har i første rekke regional betydning for et større distrikt som er relativt fattig på edelløvs skog.

Foretatte inngrep

I reservatet inngår et lite område med plantet gran i sørøst, dessuten er det spor etter hogst av eldre dato.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare en gråor-heggeskog, gråor-askeskog og alm-lindeskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

Det viktigste skjøtselstiltaket i reservatet vil bestå i å kontrollere grana. De store granene i nord bør tas ut snarest mulig, med unntak av en stor gran i hjørnet av reservatet. Det samme gjelder feltet med ung, plantet gran i sørøst.

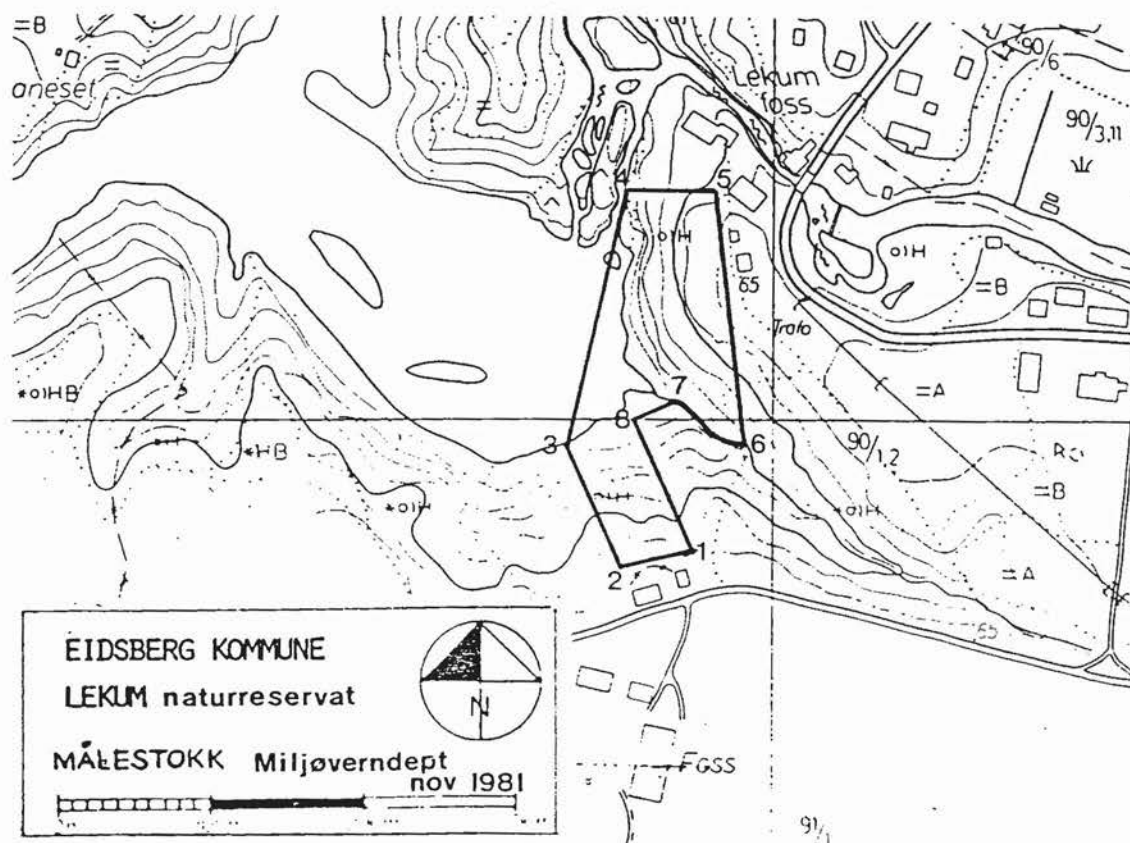
Poplene i nordøst hører ikke naturlig hjemme i Norge og bør fjernes på noe lengre sikt. I første omgang bør omtrent halvparten av poplene felles, mens de resterende får stå inntil videre. Et problem ved hogst av mange løvtræsler, inkludert poppel, er det rike oppslaget av rotskudd etterpå. For å unngå dette bør poppelstubbene pensles med glyfosat.

Utover dette er det ikke aktuelt med skjøtselsinngrep i skogen i denne planperioden (se likevel neste avsnitt).

2. Informasjon og tilrettelegging

Det er satt opp en informasjonsplakat i det nordøstre hjørnet av reservatet.

Det må ryddes noe greiner og kratt fram til informasjonsplakaten. Videre bør det forsiktig ryddes en smal sti ca. 100 meter sørover fra plakaten. Stien bør gå langs østgrensen i den høyestliggende delen av reservatet. Framkommeligheten er lettest her og man har det beste utsynet over reservatet. Det bør ikke foretas annen tilrettelegging av traseen enn forsiktig rydding av vegetasjon.

APALVIKEN

Beskrivelse av reservatet

Apalviken naturreservat ligger på vestsiden av Hankø i Onsøy kommune. Området tilhører naturgeografisk region 18, den sørøstnorske og bohuslanske kystskogregion, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet er på ca. 69 dekar, og omfatter deler av gnr./bnr. 105/1 m.fl.

Svartorbekstandet ligger i en trang bergskorte med lengderetning nord-sør. Helningen i bekket er forholdsvis svak. Det er omgitt av nærmest bart fjell, stedvis kledd med litt vegetasjon, bl.a. røsslyng og furu. Berggrunnen består av granitt. Høyden over havet er 0-5 meter.

Vegetasjonen

Bekket er klassifisert som en svartor-sumpskog. Lengst i nord finnes et fragment av svartor-strandskog. Bekket ligger værhardt til, og tresjiktet er preget av dette. Spesielt i sør er vindpåvirkningen svært merkbar. Trærne er her lave, krokete og kvistrike. Lenger inn i bekket blir dimensjonene større og trærne rettere, men kantrærne er fortsatt kvistrike. Dimensjonene er her jevnt over 40-100 liter, med enkelte trær på mellom 300 og 600 liter. Trehøyden er ca. 8-10 meter i de best utviklede deler av bekket. Svartora dominerer i tresjiktet, men det er også et lite innslag av bjørk, gran og furu. Spesielt må det nevnes at det finnes enkelte eksemplarer av barlind både i tresjiktet og busksjiktet. Busksjiktet er forøvrig sparsomt utviklet og domineres av svartor og gran. Langstarr og sverdlilje setter sitt preg på feltsjiktet, særlig i de fuktigste delene av bekket. Stedvis er det dominans av skjoldbærer og i nord av gul frøstjerne. Sør for svartorskogen finnes en liten forekomst av takrør.

Svartorbekket har høy verneverdi, da det er det eneste kjente, større bekket av svartor som er sterkt vindpåvirket i Østfold, og det står i sterk kontrast til omgivelsene på stedet.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare en særegen, sterkt vindpåvirket svartorssumpskog av landskapsestetisk verdi.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

På grunn av skogens meget værharde beliggenhet er det ikke ønskelig å foreta skjøtselsinngrep som kan svekke bekkets motstandsevne mot vær- og vindpåvirkning. Det vil ikke være behov for skjøtsel i bekket i løpet av første 10-års periode.

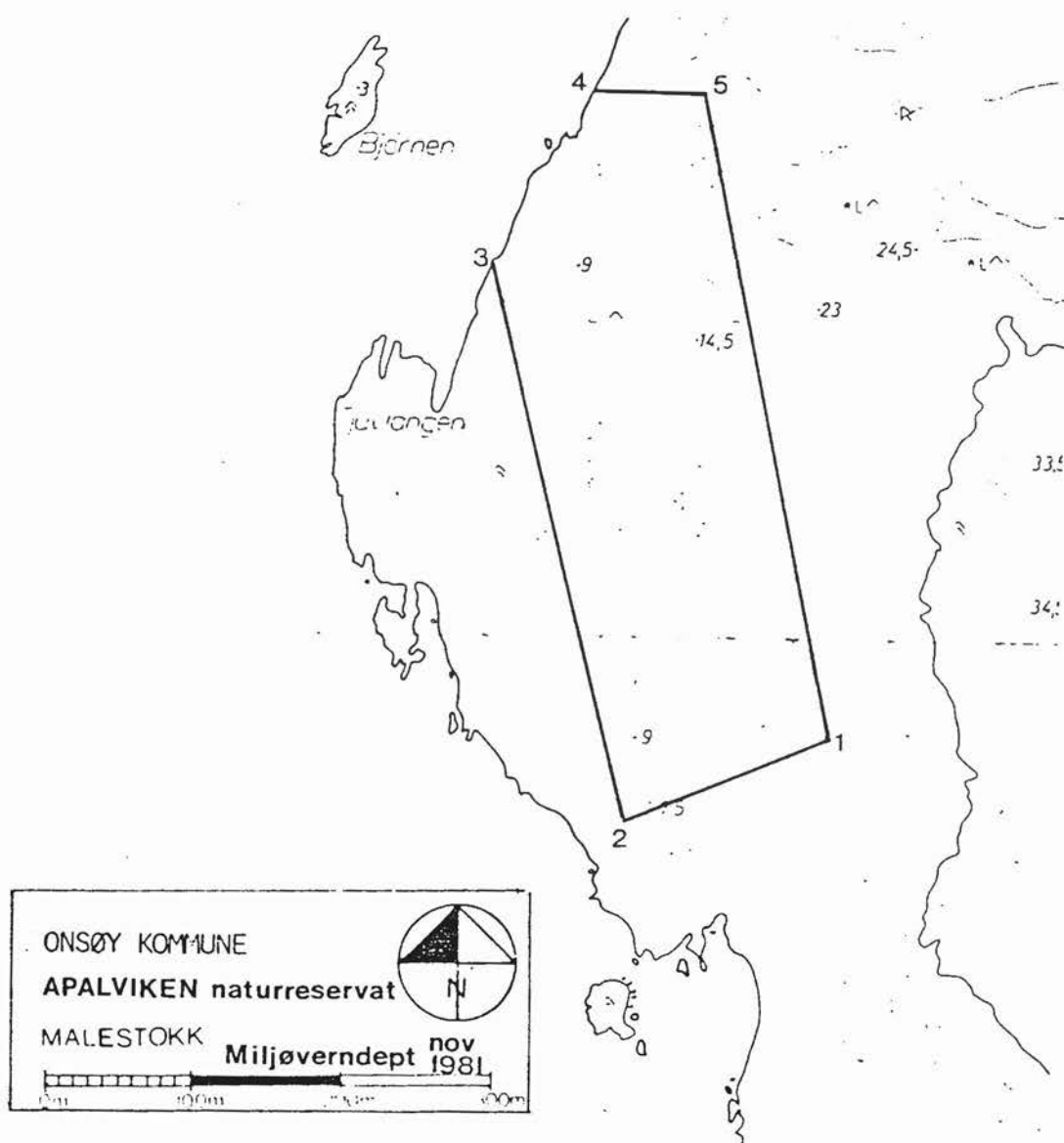
2. Sjøppel

På stranden i nordre del av reservatet driver det i land noe sjøppel. I sør kommer det dessuten

opp litt søppel som er blitt tatt av vinden. Det bør derfor foretas en årlig søppelrydding i reservatet. Da de årlige søppelmengdene neppe vil være store, bør rydding foretas av oppsynsmannen i forbindelse med vanlig oppsynsvirksomhet.

3. Informasjon

Det er satt opp en informasjonsplakat i nordre del av området. Denne blir fra tid til annen beskyttet fra sjøen. Plakaten har dessuten en plassering som gjør at den dominerer i landskapet på en uheldig måte. Den bør derfor flyttes noen meter og snus slik at den blir mindre utsatt for beskytning.

ONSØY KOMMUNE

APALVIKEN naturreservat

MALESTOKK

Miljøverndept nov 1981

0 100m 200m 300m

STENSDALEN

Beskrivelse av reservatet

Stensdalen naturreservat ligger på Papper, ca. 0,5 km nordøst for Papperhavn i Hvaler kommune. Området tilhører naturgeografisk region nr. 18, den sørøstnorske og bohyslanske kystskogregion, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet er på ca. 21 dekar, hvorav 7,5 dekar er edelløvskog, og omfatter en del av gnr./bnr. 48/3.

Svartorskogen ligger i en smal, nordvest-sørøst-gående dal og grenser inntil to steile, parallelle fjellvegger som på begge sider avgrenser et grunnfjellsplatå. Røsslyngsamfunn omgir bestandet bortsett fra i nord, der det er en sone med sjøsivaks. Helningen i området er svakt nordvestlig, og berggrunnen består av Østfoldgranitt. Høyden over havet er 0-5 meter i edelløvskogen, mens høyeste punkt i reservatet er ca. 22 meter.

Vegetasjonen

Edelløvskogen er klassifisert som en svartor-strandskog. Tresjiktet er overveiende dominert av svartor, men med et beskjedent innslag av bjørk, villapal og alm. Trehøyder på 22 meter er målt, og dimensjoner på 100-300 liter med enkelte større eksemplarer. De største stammene finner en fortrinnsvis langs en grunn grøft i nedre del av bestandet. Tettheten i bestandet er stor, og særlig i sør er bestandet meget tett. Forstlig sett er bestandet vakkert med slanke og relativt rettvekst stammer. Trærne er kvistrene langt oppover stammen, og de fleste har dårlig utviklet krone. Busksjiktet er meget sparsomt utviklet inne i bestandet, mens det er noe bedre utviklet nær bestandskanten. Det består i hovedsak av svartor og ørevier, og dessuten litt alm, kjøtttype, brusknype, vivindel og slåpetorn. Feltsjiktet preges av mjødukt, og frodigheten er størst nær sjøen. På mindre frodige partier kommer arter som enghumbleblom, bringebær og gjøkesyre sterkere inn. Flekkvis er det dominans av skogsvinerot.

Skogforekomsten er første tregenerasjon på tidligere beitemark. I tillegg til at bestandet forstlig sett er pent, har det også landskapsestetisk verdi. Dette bestandet står i sterk kontrast til de karrige omgivelsene på stedet.

Foretatte inngrep

Nord i bestandet finnes det en delvis igjensunket og igjengrodd grøft som fortsatt har en viss drenerende effekt. Det er dessuten blitt hogd noen trær i forbindelse med en elektrisitetsledning som krysser området.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare en svartor-strandskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

På grunn av den store tretettheten i deler av reservatet ville det utifra en forstlig vurdering ha vært naturlig å foreta en viss tynning i bestandet. På den måten kunne man velge ut de trærne som skulle utvikle seg videre, og gi disse rom til å øke kronevolumet.

Dersom man ikke foretar en slik tynning, vil bestandet med tiden tynne seg selv. Dette skjer ved at mindre livskraftige trær sakker akterut i konkurransen med de øvrige og langsomt sykner hen og dør. Denne prosessen er allerede i gang i reservatet, om enn i lite omfang. Selvtynning vil gi et annet preg på skogen enn kunstig tynning, med uregelmessige åpninger som ofte kan ha en tendens til å utvide seg på grunn av nye vindfall/snøbrekk i kantene. På lengre sikt får skogen en mer variert, flersjiktet struktur. Forekomsten av dødt trevirke i forskjellige nedbrytningsstadier vil øke. Dette vil stå i kontrast til dagens situasjon i reservatet, som er preget av en heller beskjeden forekomst av døde trær. Denne situasjonen har sammenheng med at bestandet som allerede nevnt er første tregenerasjon på tidligere dyrket mark, og at gamle trær derfor mangler.

Det er ønskelig at utviklingen i svartorskogen skjer mest mulig naturlig. Dette innebærer at man ikke foretar ordinære tynninger, men lar selvtynningen dominere. Det kan likevel bli aktuelt å ringbarke eller hogge enkelte eksemplarer av bjørk og osp der disse virker hemmende på oreskogen. Det samme kan være aktuelt i søndre del av reservatet for å gi almetrærne bedre vilkår. Inngrepene bør imidlertid gjøres minst mulig. Trær som hogges, skal bli liggende på stedet.

Under elektrisitetslinjen vil det fra tid til annen være nødvendig å fjerne enkelte trær. Dette bør gjøres ved en kombinasjon av felling og ringbarking. Det må unngås at det lages en vanlig "kraftgate" tvers gjennom oreskogen. Rydding av vegetasjon under elektrisitetslinjen krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten i hvert enkelt tilfelle.

Det er foreløpig ingen problemer med granforyngelse i oreskogen. Dersom grana skulle begynne å etablere seg, bør den ryddes bort på et tidlig stadium.

Grøften som går gjennom reservatet, fører til et noe senket grunnvannsspeil i deler av området. Dette er å anse som uheldig, men det ser ikke ut til at effekten av dette er så stor at det er påkrevet med umiddelbare tiltak. På grunn av manglende vedlikehold har grøften begynt å gro igjen, og dens drenerende effekt vil med sikkerhet fortsette å avta med årene. Det anses derfor ikke som nødvendig at man aktivt fyller igjen grøften.

Svartorbekstandet utgjør som nevnt ca. 7,5 dekar av reservatets totale areal på ca. 21 dekar. Det øvrige arealet består hovedsakelig av grunnfjellspartier med karrig vegetasjon og skal stå urørt.

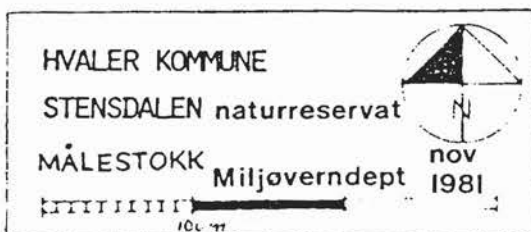
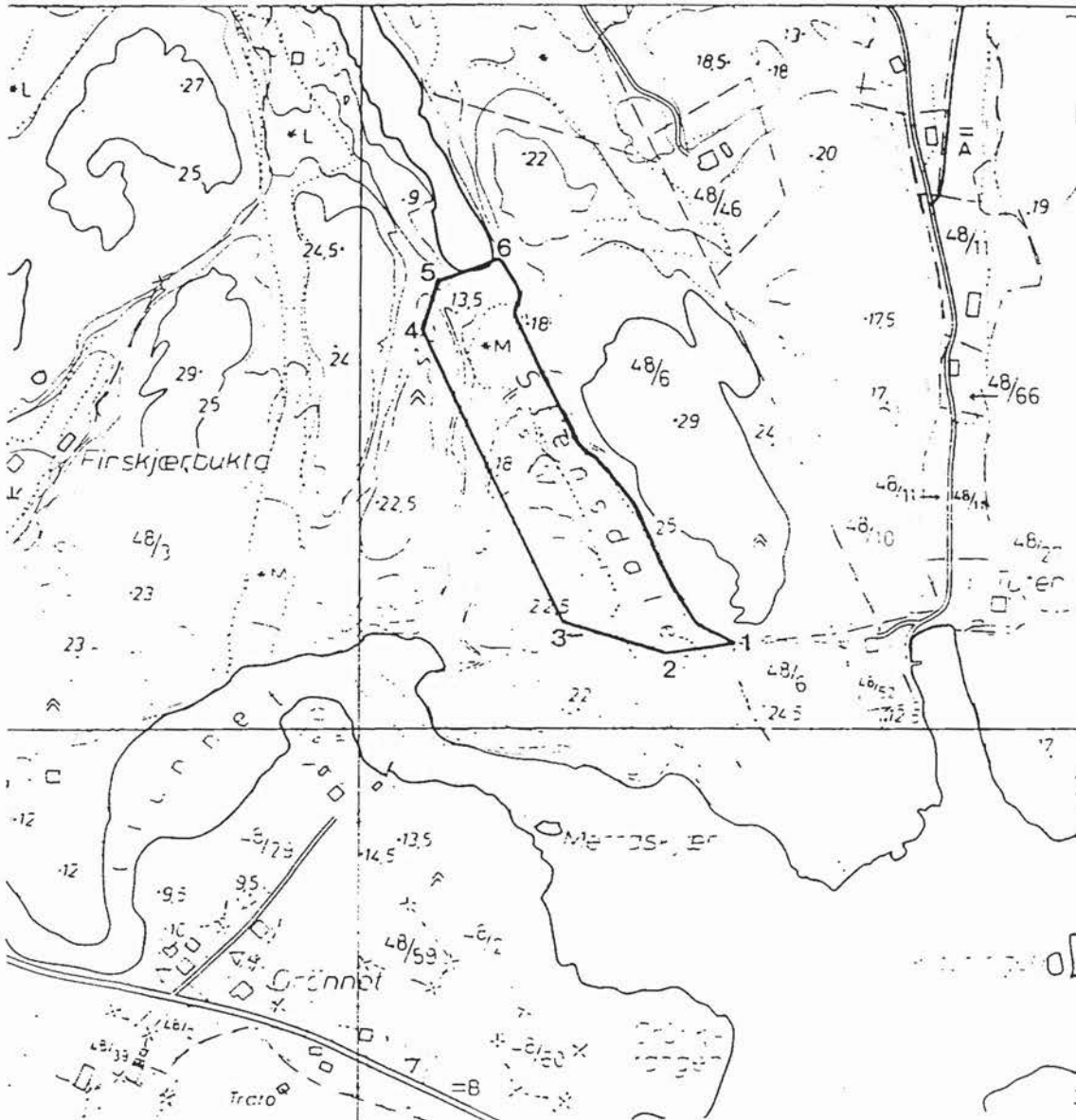
2. Sjøppel

Med sin beliggenhet i forhold til Oslofjorden er reservatet meget utsatt for ilanddrevet søppel. Mange års akkumulering av søppel førte til at det i 1992 fantes så store mengder søppel i reservatets nordende at området hadde et svært lite tiltalende preg. Det ble dette året foretatt

en opprydding ved hjelp av skjærgårdstilsynet på Hvaler. Reservatet bør i årene som kommer inngå i skjærgårdstilsynets ordinære ryddeprogram.

3. Informasjon

Det er satt opp en informasjonsplakat i søndre del av reservatet.

REFSNES

Beskrivelse av reservatet

Refsnes naturreservat ligger ca. 3,5 km vest-nordvest for Moss sentrum, på vestsiden av Jeløya i Moss kommune. Området tilhører naturgeografisk region nr. 18, den sørøstnorske og bohusslanske kystskogregion, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet omfatter ca. 82 dekar, og berører deler av gnr./bnr. 11/1, 11/30 og 12/1.

Edelløvs skogen ligger nederst i og ved foten av en vestvendt li. Nederst i lia står skogen stedvis på skredjord. Høyere opp i lia er jordsmonnet de fleste steder meget grunt, og bart fjell stikker opp i dagen. Lia er for en stor del svært bratt og uframkommelig. I et belte nærmes sjøen er framkommeligheten god. Reservatet grenser i vest til sjøen og et par boligblokker, i nord til mager skogsmark, i øst til furu- og granskog og i sør til grunnlendt mark med furu- og løvskog. Berggrunnen består vesentlig av basalt. Høyden over havet er 0-80 meter.

Vegetasjonen

Skogen består av alm-lindeskog, gråor-askeskog samt svartor-strandskog som en smal og usammenhengende brem mot sjøen. I gråor-askeskogen dominerer ask i tresjiktet. Alm-lindeskogen har god treslagsblanding i tresjiktet, og alle de vanlige treslagene for skogtypen er representert. I motsetning til alm-lindeskogen i de indre deler av Østfold finnes her lind i betydelig omfang. Foruten de typiske treslag for skogtypen, finnes blant annet bjørk, selje, eik og gran. Dimensjonene er noe varierende innenfor området, men andelen av store trær er forholdsvis liten.

Busksjiktet er ikke særlig tett bortsett fra i de deler av gråor-askeskogen som har et godt utviklet busksjikt dominert av ask. Selv om busksjiktet ikke er tett i alm-lindeskogen, er mange arter representert. Ingen bestemt art dominerer i busksjiktet, som består av ask, alm, lind, lønn, hassel, hegg, morell, slåpetorn, leddved m.fl.

Feltsjiktet er relativt variert blant annet på grunn av ulikheter i fuktighets-, næring- og lysforhold. Det er ingen bestemte arter som dominerer området sett under ett. Stedvis dominerer gressarter feltsjiktet, og på enkelte steder med grunt jordsmonn og god lystilgang setter bergmynte sitt preg på sjiktet. Mindre utforminger med blåveis finnes. I reservatet finnes en fredet planteart.

Foretatte inngrep

Det finnes et felt med plantet gran i reservatet, og her er en del løvtrær tidligere hogd ned, men det er satt igjen en skjerm av ask. Det er også spor etter hogst av enkelte større trær.

Innenfor området ligger det en hytte som i henhold til vernebestemmelsene for reservatet kan vedlikeholdes og brukes. I sør krysser en kloakkledning bestandet. Også denne kan vedlikeholdes med hjemmel i vernebestemmelsene.

Området blir mye benyttet som turområde og blir dermed påvirket av en sterk ferdsel. Ferdsele er imidlertid godt kanalisert til stiene, slik at slitasjeskadene utenfor disse er beskjedne.

På stranda har det i en del år eksistert en uregulert småbåthavn som er basert på at båtene trekkes opp etter bruk. Ved fredningen av området ble en del av båthavna liggende innenfor reservatet. Det er lagt ut en rekke skinner som båtene trekkes opp på, og det er satt opp flere lagerskur.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare en alm-lindeskog og gråor-askeskog av stor pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

Feltet med plantet gran bør fjernes helt så snart som mulig.

Omtrent midt i reservatet, et stykke opp i lia, finnes et parti som er forholdsvis dominert av en del mindre og halvstor gran. Denne granforekomsten bør reduseres. Da en del av området er vanskelig tilgjengelig med maskinelt utstyr, og samtidig er lite synlig fra hovedstien, kan det her aksepteres at en del smågran hogges ned for å ligge og råtne på stedet. Noen få graner kan eventuelt ringbarkes. De grantrærne som kan nås med maskinelt utstyr uten å skade annen vegetasjon, skal imidlertid fjernes.

De forholdsvis få, større granene som står spredt i reservatet, skal stå urørt.

I gråor-askeskogen er tretettheten forholdsvis høy. Det bør likevel ikke tynnes i her i kommende tiårsperiode. Den naturlige selvtynningen, som allerede er i gang, bør i stedet inntil videre få fortsette å virke fritt.

Ifølge pkt. VI i fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til rydding av vegetasjon der reservatet grenser mot dyrket mark og bebyggelse. Dette er aktuelt i østkanten av reservatets søndre del, der reservatet grenser mot tre terrasseblokker tilhørende Sameiet Refsnes Terrasse (ikke inntegnet på reservatkart datert Miljøverndepartementet november 1981). Av hensyn til utsikten mot sjøen er det her ønske fra beboerne om at vegetasjonen i reservatkanten kan holdes i sjakk. Tillatelse til uttynning/rydding ble gitt av forvaltningsmyndigheten i juli 1985 etter en befaring der det deltok representanter fra sameiet, skogbruksmyndighet og forvaltningsmyndighet. Også en gang senere er det gitt slik tillatelse. P.g.a. dette vil det neppe være behov for rydding i større omfang i kommende tiårsperiode, men det kan likevel forventes ønsker fra beboerne om mindre inngrep.

Tillatelse til rydding bør bare gis i den sonen der det tidligere er ryddet. De spredte, større furuene som er gjensatt etter tidligere tynninger, bør ikke tillates hogd i tiårsperioden. Derimot bør det gis tillatelse til å felle en del unge trær som er i ferd med å stenge for utsikten mot sjøen. Tillatelsen bør gjelde hogst av enkeltrær, ikke snauhogst av ungslogen.

Nedhogde trær bør som hovedregel ikke fjernes. Eventuelle avvik fra disse retningslinjene må vurderes i det enkelte tilfelle dersom det kommer ønske om det fra beboerne.

Det må presiseres at rydding bare kan skje etter at det er gitt tillatelse fra forvaltningsmyndighet/oppsynsmann.

Når det gjelder punktet i fredningsbestemmelsene om rydding av vegetasjon mot dyrket mark, er det ukart hva som er ment med dette. Reservatet grenser ikke noe sted mot dyrket mark i vanlig forstand. I sørvest grenser det mot en slette som brukes i forbindelse med bading/soling osv. Skogkanten bør ikke "friseres" på dette stedet, men få beholde det naturlige, frodige utseendet den har idag.

2. Sjøppel

Stranden i reservatet er forholdsvis sterkt utsatt for søppel som skylles i land fra Oslofjorden. Det har de siste årene vært foretatt en årlig opprydding i regi av Refsnes barneskole, noe forvaltningsmyndigheten har godtgjort i form av brus og boller. Dette er et positivt samarbeid som bør fortsette. I tillegg til nytteverdien av selve strandryddingen, er det også et håp om at elevene utvikler en ansvarsfølelse overfor naturen generelt, og for dette området spesielt. Dersom strandrydding i regi av barneskolen av en eller annen grunn skulle opphøre, bør området inngå i den interkommunale renovasjonsordningen for nordre del av Østfoldkysten.

Oppe i lia i reservatet bygger barn av og til "krypinn" av bordbiter, presenningrester o.l. På grunn av det beskjedne omfanget bør dette kunne aksepteres. Erfaringer viser imidlertid at slike innretninger går ut av bruk etter en tid, uten at "byggherrene" rydder området. Rester etter slik virksomhet bør derfor fjernes når man kommer over dem, og det er åpenbart at de ikke lenger brukes.

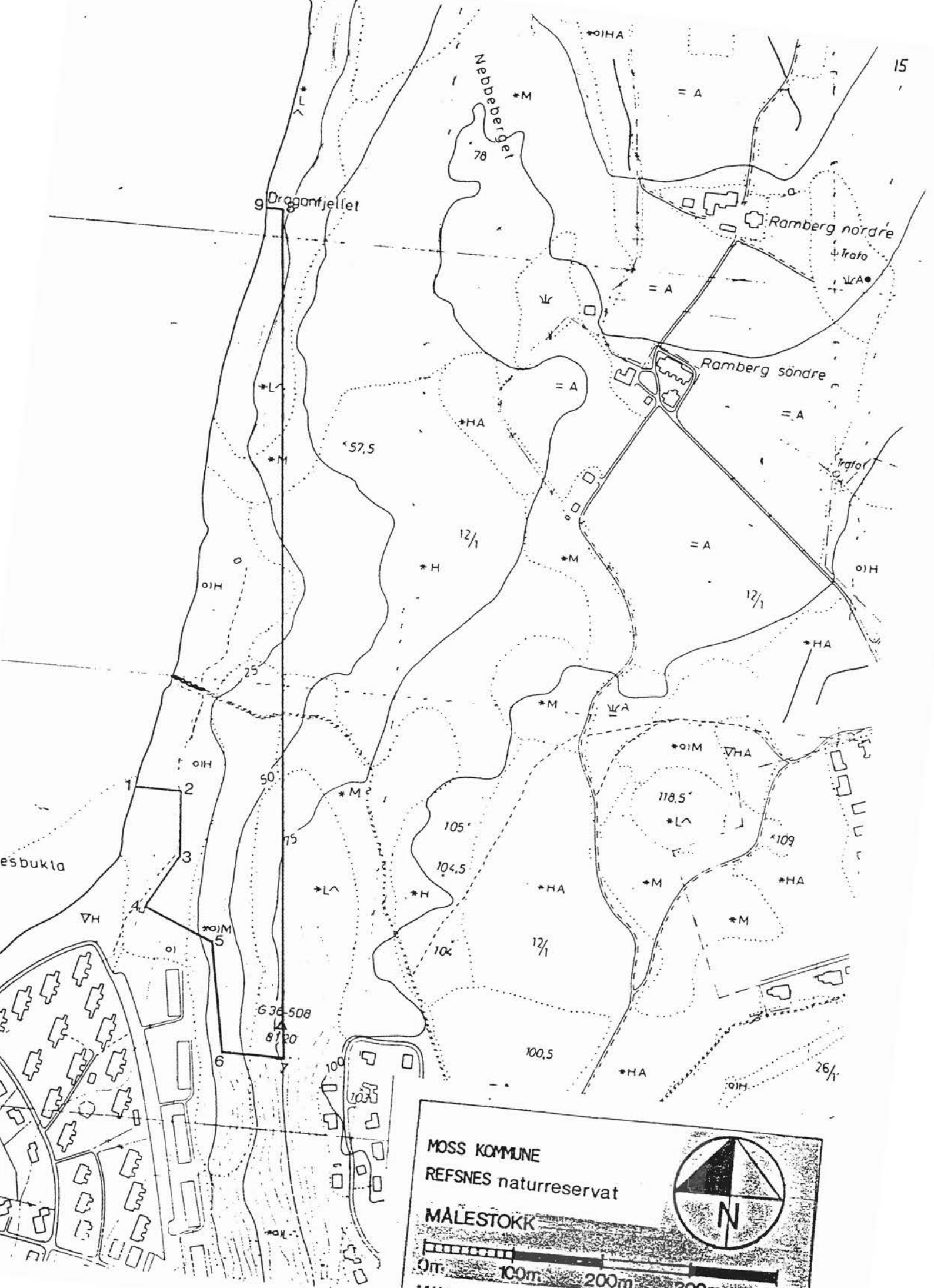
3. Småbåthavna

En del av den uregulerte småbåthavna ble liggende innenfor reservatet ved fredningen. Da var imidlertid grensene for reservatet justert for å gi plass til en regulert småbåthavn utenfor reservatet. Det har ikke skjedd noen utbygging av småbåthavn i det området som ble avsatt til dette, og fortsatt finnes det en rekke båter, skinner og boder i reservatet. Dette er i strid med fredningsbestemmelsene for reservatet, som i pkt. IV-2 setter forbud mot opplag av båt. I forbindelse med gjennomføringen av denne forvaltningsplanen bør det derfor sørges for at den delen av båthavna som fremdeles ligger i reservatet, fjernes innen rimelig tid.

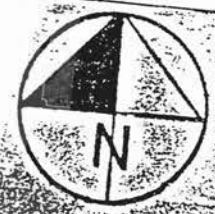
4. Informasjon og tilrettelegging

Det sto tidligere en informasjonsplakat for reservatet ved inngangen til området i sør, men denne er nå fjernet på grunn av hyppig hærverk. En plakat er satt opp ved Sameiet Refsnes Terrasse.

Området er som nevnt mye brukt av turgåere. De etablerte stiene fungerer bra sett både fra turgåeres og forvaltningsmyndighetens side, slik at det er hverken nødvendig eller ønskelig med ytterligere tiltak for å gjøre området mer tilgjengelig for publikum. Området er imidlertid godt egnet for en natursti. Det bør derfor vurderes nærmere å utarbeide et informasjonsopplegg for reservatet og eventuelt området rundt dette.

MOSS KOMMUNE
REFSNES naturreservat
MALESTOKK

Miljøverndep. nov 1981

STRØNES

Beskrivelse av reservatet

Strønes naturreservat ligger i vesthellingen like øst for Mønstervika i Øyerens sørende, ca. 3 km vest for Skjønhaug i Trøgstad kommune. Området tilhører naturgeografisk region nr. 21A, Østfold-Dalslandsområdet, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet er på ca. 65 dekar, og omfatter en del av gnr/bnr. 50/1.

Edelløvslogen står på en sandholdig leiravsetning som utgjør et større ravinelandskap. Reservatet grenser i nord til et tidligere beite, i øst og nordøst til dyrket mark, og i sør og vest til lågurt-granskog og noe edelløvslog. Berggrunnen består av gneis, og høyden over havet er 110-150 meter.

Vegetasjonen

Skogen består av gråor-heggeskog, gråor-askeskog og alm-lindeskog, dessuten inngår litt lågurtgranskog i området. Bortsett fra i den førstnevnte skogtypen er tresjiktet kompakt og dimensjonene er relativt store, 300-500 liter. Enkelte steder, som i nordre og søndre ende av reservatet, finnes dimensjoner av alm opp i 1-2 m³. I de best utviklede delene av edelløvslogen finnes høyder på opptil 30 meter, og kubikkmassen i bestandet ligger på 25-30 m³/dekar. Alm dominerer i tresjiktet, og stedvis består dette sjiktet kun av alm. Ellers finnes ask, gråor og litt bjørk og osp i tresjiktet. Gran finnes i første rekke konsentrert oppe på ryggene i ravinelandskapet, men også enkeltvis og gruppevis rundt omkring i reservatet i tildels store dimensjoner.

Busksjiktet er de fleste steder dårlig utviklet og kan stedvis nærmest mangle. Det er best utviklet i de små forekomstene av gråor-heggeskog. En rekke forskjellige treslag inngår i busksjiktet, men alm og ask dominerer. I feltsjiktet finnes mange forskjellige arter. I nord og sørvest finnes utforminger med henholdsvis blåveis, skavgras, gjøkesyre og strutseving.

Strønes er det største sammenhengende området i fylket med denne typen edelløvslog. Den regnes for å være en av de mest verneverdige edelløvslogene vi har så langt øst i landet.

Foretatte inngrep

Det har tidligere vært drevet løvskogbruk her, og under annen verdenskrig ble det hogd gråor her. Etter denne tid har løvskogen nærmest stått urørt.

Det er bygget en vei gjennom området som adkomst til ei hytte vest for reservatet. Grunneier og hytteeier har bruks- og vedlikeholdsrett på veien. Det er også bygget en mindre kraftledning gjennom reservatet.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare fylkets største sammenhengende parti med alm-lindeskog og gråor-askeskog.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

Det viktigste skjøtselstiltaket i reservatet vil være uttak av gran. Grana finnes som nevnt spredt over det meste av reservatet, og på grunn av mye store dimensjoner er det totale volumet forholdsvis stort. Skjøtselen bør ta sikte på å fjerne det meste av grana. På grunn av det sterkt ravinerte terrenget bør kjøring med traktor i forbindelse med hogsten kun skje oppe på ravineryggene. Kjøring utenfor disse vil medføre stor fare for kjøreskader både på vegetasjonen og skogbunnen, i tillegg til at det rent praktisk vil være vanskelig i de bratte hellingene. Det tømmeret som skal tas ut nede i dalene, må derfor vinsjes opp på ravineryggene. Det vil imidlertid ikke være praktisk mulig å få tak i all grana på denne måten, enten fordi avstanden er for stor eller fordi den omkringstående løvskogen er for tett, slik at hogst eller vinsjing kan gi store skader gjenstående trær. Disse granene skal derfor som hovedregel stå urørt. Enkelte trær kan om nødvendig ringbarkes eller hogges og legges igjen. All hogst, vinsjing og kjøring må skje med spesiell tanke på å minimalisere skader på markdekke og vegetasjon.

Forekomstene av de "uedle" treslagene bjørk og osp er såpass beskjedne at det ikke blir ansett for å være påkrevet med skjøtselsinngrep for å redusere disse i kommende tiårsperiode. I et reservat av denne størrelsen er et lite innslag av disse treslagene positivt da det øker variasjonen i området.

I følge fredningsbestemmelsenes pkt. VI kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til rydding av vegetasjon

- i gate for eksisterende kraftledning
- langs eksisterende vei
- og der reservatet grenser mot dyrket mark.

All slik vegetasjonsrydding krever altså forhåndsgodkjennelse fra forvaltningsmyndigheten.

I kraftgaten må det gis tillatelse til rydding som er nødvendig for å hindre kortslutning eller brudd på linjen. Langs veien bør det gis tillatelse til rydding som er nødvendig for å opprettholde eksisterende veibredde. I kanten mot dyrket mark bør det gis tillatelse til fjerning av vegetasjon, evt. greiner, som er til hinder for landbruksmaskiner.

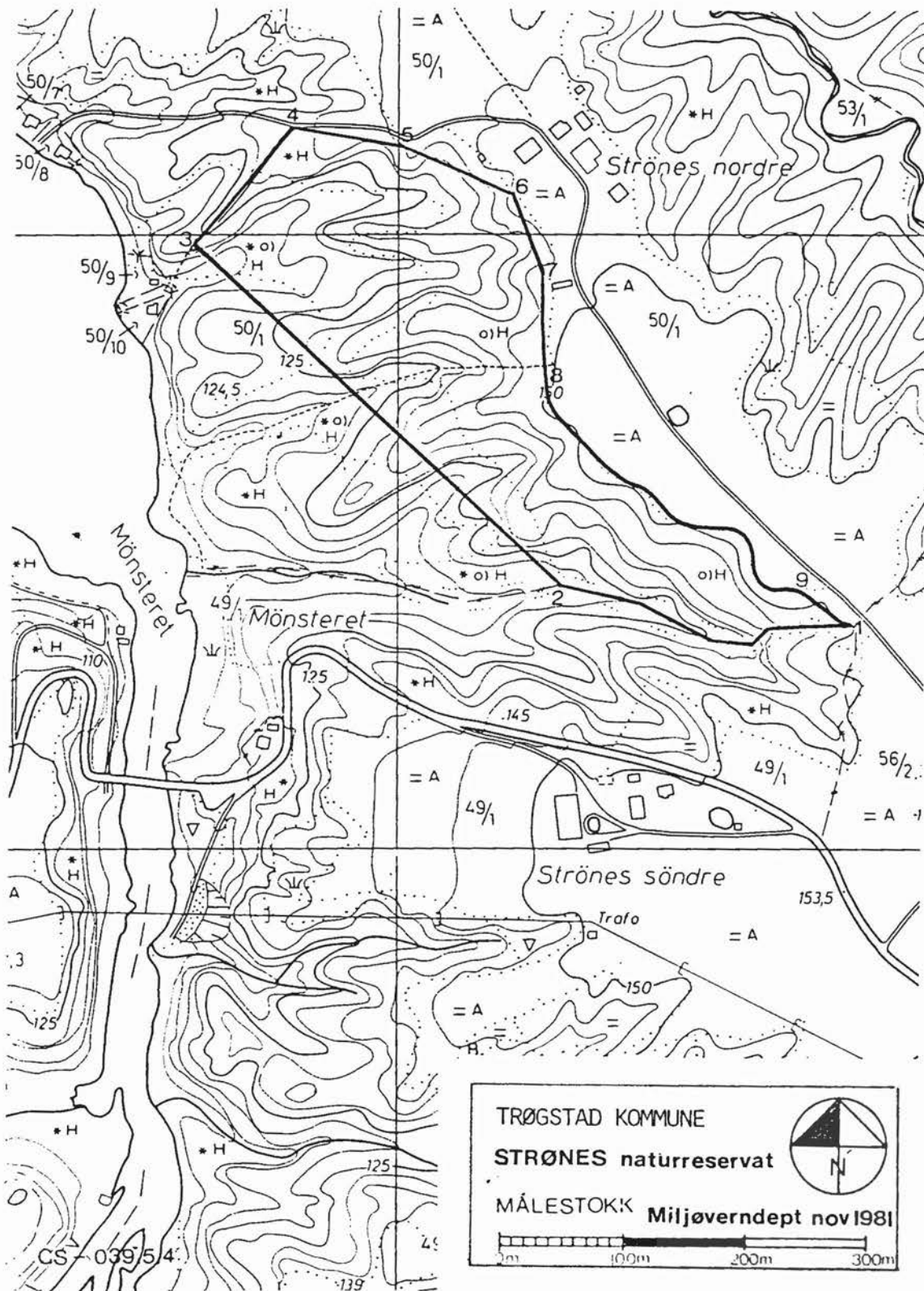
All fjerning av vegetasjon skal skje med mekaniske midler. Det bør ikke gis tillatelse til bruk av kjemiske plantevernmidler.

2. Sjøppel

I den sørøstre enden av reservatet finnes det en liten gårdsfylling. Spredt i reservatet finnes dessuten noe ståltråd/piggtråd. Alt dette bør fjernes. For øvrig vil det neppe være problemer med sjøppel i reservatet.

3. Informasjon

Det er satt opp en informasjonstavle i nordenden av reservatet, ved veiskillet 200 meter vest for Strønes nordre.

SOLGÅRDHAVNA

Beskrivelse av reservatet

Solgårdhavna naturreservat ligger ca. 1 km nord-nordøst for Solli bru, like nord for Solli Brug i Sarpsborg (tidligere Tune) kommune. Området ligger omtrent på grensen mellom naturgeografisk region 18 og 21A, dvs. den sørøstnorske og bohuslanske kystskogregion og Østfold-Dalslandsområdet. Begge disse regionene tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet har et areal på ca. 28 dekar, og omfatter en del av gnr./bnr. 34/61,64.

Edelløvs skogen ligger i nederste del av en sørvendt ravineskråning. Helningen i området er noe varierende. Lengst i sør er området nærmest flatt, og sterkest er helningen i nord. Reservatet grenser i sørøst til en vei, i sørvest til et tidligere beite, og for øvrig hovedsakelig mot annen løvskog. Berggrunnen består av gneis. Høyden over havet er 10-55 meter.

Vegetasjonen

Det meste av skogen blir plantesosiologisk sett klassifisert som svartor-strandskog, til tross for at området ligger i god avstand fra vann. En liten del av arealet mot sør er klassifisert som svartor-sumpskog. Tresjiktet domineres av svartor i varierende dimensjoner. I de sentrale delene der dimensjonene er størst, er trærne fra 100 til 400 liter, og med enkelte trær opp til 1 m³ og trehøyde opp til 23 meter. Bjørk og gran forekommer bare som noen få enkeltstående trær. Det finnes også noe hegg og morell; det sistnevnte treslaget øverst i lia. Eksemplarer av disse treslagene er ganske store og er med blant de herskende trær i bestandet.

Busksjiktet er nokså sparsomt de fleste steder, men nederst i reservatet der grunnvann presses fram, er sjiktet tett og domineres vesentlig av hegg. I et lite parti i det vestre hjørnet av reservatet har det utviklet seg et busksjikt av spisslønn under et tresjikt av bl.a. svartor og morell.

Feltsjiktet varierer mye innen området. Nederst er utformingen betinget av våte forhold - her vokser bl.a. lyssiv, langstarr, melke, springfrø og større bestander med mjødukt der forholdene er litt tørrere. I denne delen klatrer humle på svartora. Oppover i lia preges feltsjiktet av bringebær og dårtar og av skogsvinerot i drågene. Gjøkesyre er karakteristisk på deler av området med liten lystilgang.

Lokaliteten utmerker seg som en meget interessant svartorskog. Svartor har her inntatt mineraljord i hellende terreng på nærmest tilsvarende måte som i nedbørrike områder i Vest-Norge. Dette er svært uvanlig i Sørøst-Norge og skyldes et grunnvannsframspring. Edelløvs skogen har derfor stor vitenskapelig interesse.

En elektrisitetslinje er strukket gjennom området.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare en unik svartorskog i Østfold på et voksested med vekslende terrengforhold og vannhusholdning.

Skjøtsel

1. Skogen

Svartorskogen er et naturlig trinn i primærsuksesjonen som har foregått etter hvert som skogen har grodd til på tidligere innmark. Marka i størstedelen av reservatet karakteriseres som potensiell lågurtgranskog, dvs. at denne type granskog vil overta området på lang sikt. Formålet med fredningen er imidlertid at svartorskogen skal bevares. Dette forutsetter noe skjøtsel.

Det har etablert seg en del spredte graner i reservatet. Dimensjonene på disse varierer, men er for det meste ganske små. De fleste mindre og halvstore granene bør hogges, men enkelte eksemplarer opp til 2-3 meters høyde bør settes igjen. Særlig bør det settes igjen enkelte smågraner ved naturstien (se avsnittet om informasjon og tilrettelegging), hvor de kan tjene som illustrasjon på naturlig suksesjon.

De få store granene i reservatet bør stå urørt. De opptar samlet kun et beskjedent areal, og den tette løvskogen ville dessuten gjøre det meget vanskelig å fjerne dem. Med tiden vil disse trærne ventelig kunne oppnå meget store dimensjoner.

Det bør foreløpig ikke gjøres noe for å begrense oppslaget av lønn i busksjiktet i det vestre hjørnet av reservatet. Så lenge dette fortsetter å gjelde bare en mindre del av reservatet, bør lønneoppslaget få utvikle seg fritt også på lengere sikt. Det er mulig at man her vil få en suksesjon der svartorskog gradvis avløses/utkonkurreres av lønn, slik at man får et forholdsvis ensartet lønnebestand. Dette vil det være av betydelig vitenskapelig interesse å følge med i. Dersom en slik vegetasjonsutvikling skulle spre seg til større deler av reservatet, vil det imidlertid være i strid med fredningsformålet, nemlig å verne svartorskogen. Nødvendige skjøtselstiltak må da settes i verk for å holde lønneoppslaget nede. Det er likevel ingen ting som tyder på at dette vil skje i overskuelig framtid.

2. Sjøppel

Det er tidligere kastet en del avfall i østre kant av reservatet ved Linbingen. I tillegg finnes det noen rester etter gamle ståltrådgjerder i reservatet. Dette bør fjernes.

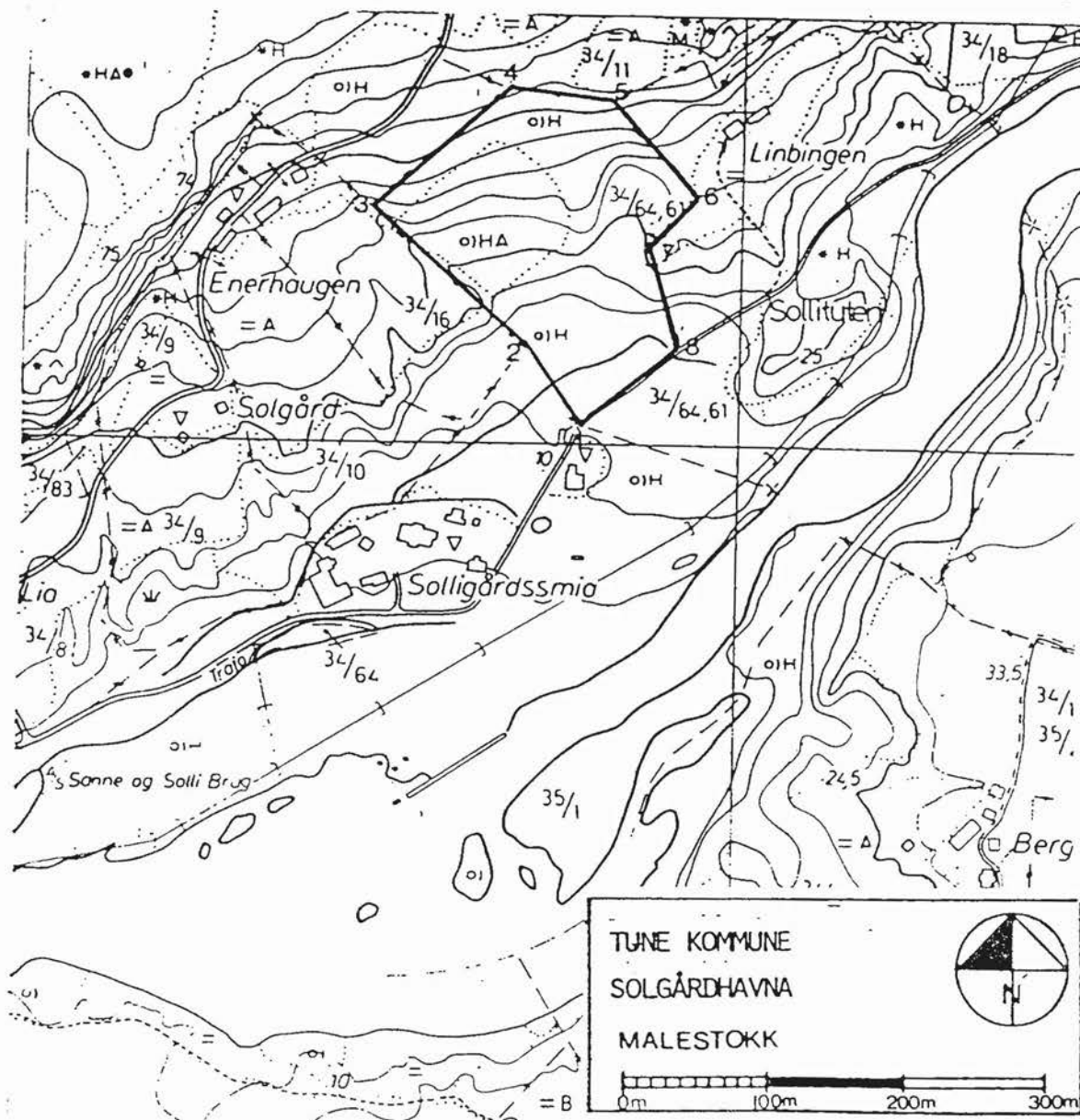
3. Informasjon og tilrettelegging

Det er satt opp en informasjonsplakat i det søndre hjørnet av reservatet.

Høsten 1992 blir det anlagt en natursti rundt Solli Brug. Den vil gå gjennom en del av naturreservatet, hvor stitråsen er stukket ut i samråd med forvaltningsmyndigheten. Stitråsen må ryddes forsiktig og merkes på en diskret, men likevel tydelig måte. Senere vil det være nødvendig med gjentatt varsom rydding for å holde stien framkommelig. Rydding, oppsetting av informasjonstavler og andre tiltak i reservatet i forbindelse med naturstien må alltid gjøres i samråd med forvaltningsmyndigheten.

Fotnote

I forbindelse med en jordskiftesak ønsker Staten v/miljøverndepartementet å erverve Solgårdhavna naturreservat med en del tilliggende areal. Dersom kjøpet gjennomføres, vil det bli fremmet forslag om at reservatet utvides til å gjelde hele det ervervede arealet. Den plantede granskogen bør da avvirkes for å gi muligheter for naturlig foryngelse av løvskog. For øvrig bør tilleggsarealet skjøttes etter de samme retningslinjer som her er beskrevet.

FOLKÅ

Beskrivelse av reservatet

Folkå naturreservat ligger innerst i Iddefjorden, på fjordens østre side, i Halden kommune. Området tilhører naturgeografisk region nr 21A, Østfold-Dalslandområdet, som i sin tur tilhører den boreonemorale vegetasjonssone.

Reservatet dekker ca. 51 dekar, hvorav 33 dekar løvskog, og omfatter deler av gnr./bnr. 209/1,2,3 og 258/1.

Edelløvslogen ligger ved foten av ei bratt li som heller ned mot Iddefjorden. I vest og sørvest grenser løvskogen til fjorden og takrørsamfunn, i øst til blåbær-bregnegranskog, potensiell lågurtgranskog og lengst i sørøst til et gammelt beite som er plantet til med gran. Berggrunnen består av Østfoldgranitt og reservatet har en høyde over havet på 0-15 meter.

Vegetasjonen

Den lange og smale edelløvslogen består av en svartor-strandskog. Tresjiktet domineres av svartor, og dimensjonene er svært varierende. I de dårligst utviklede delene av bestandet er dimensjonene 30-50 liter. De optimale partiene med svartor finnes i de bredeste delene av reservatet. På disse våte partiene finner en svartor opp i 300-400 liter, men innslaget av bjørk i disse partiene er enkelte steder store. Største eksemplar av svartor er ca. 1 m³ og har en trehøyde på ca. 27 meter. I bestandet er det ikke tydelige spor etter inngrep.

En del av svartora vokser på såkalte sokkeler, dvs. at selve stammen begynner et lite stykke over bakkenivå, med øvre del av røttene som "stylter". Enkelte steder, spesielt like nord for Folkåa, er tresjiktet toetasjet med gran i undre sjikt og svartor med innslag av bjørk i øvre sjikt. Større eller mindre forekomster av gran finnes for øvrig i det meste av reservatet, hovedsakelig i små og mellomstore dimensjoner. Noen steder har det foregått en betydelig frøforyngelse av grana de siste ti-femten år. Ved Folkåa finnes det en del store graner i reservatet, og disse virker som frøtrær.

Busksjiktet er de fleste steder sparsomt, og enkelte steder mangler det helt. Sjiktet er bl.a. representert ved trolhegg, hegg, gråselje og gran.

Feltsjiktet domineres av gressarter i de tørreste partiene, først og fremst sølvbunke. I de våteste partiene er artssammensetningen mer typisk for skogtypen.

Mellom svartorskogen og granskogen i øst finnes et belte med bjørkeskog som på enkelte steder er forholdsvis bredt. Denne bjørkeskogen er meget vakkert utformet. Mye av bjørkeskogen ligger utenfor reservatet.

Foretatte inngrep

Deler av reservatet er tidligere innmark, og stedvis er det tydelige spor etter dette. Nordvest for Folkåa er det rester etter et hus og ei lita bu nede ved sjøen. En merket sti følger reservatgrensen fra nord og går siden gjennom reservatet til Folkåa i sør, men den er forholdsvis lite brukt.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare svartor-strandskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

Skjøtsel/forvaltning

1. Skogen

Den totale forekomsten av gran i reservatet er betydelig og bør reduseres kraftig. I det meste av reservatet bør all gran hogges med unntak av en del spredte trær med høyde inntil 2-3 meter. Man bør fortrinnsvis sette igjen tette, lubne smågraner der slike finnes.

De store granene i den sørøstre enden av reservatet bør stå urørt, da det ville medføre store praktiske problemer og skader på løvskogen dersom de skulle hogges og drives ut av reservatet. Granforyngelsen på dette stedet bør hogges. Som følge av at frøtrærne her får stå, vil det bli nødvendig å rydde granforyngelse med jevne mellomrom. Trolig vil det være tilstrekkelig å gjøre dette ca. hvert 10. år.

Småtrær som hogges kan bli liggende på stedet, mens stammer som gir nyttbart virke kvistes og tas ut.

Løvskogen bør ikke tynnes.

Mye av skogbunnen i dette reservatet har svært dårlig bæreevne og er derfor spesielt utsatt for kjøreskader dersom det ikke er god tele i bakken. Det er meget viktig at all kjøring i forbindelse med skjøtselen skjer på godt frossen og snødekt mark.

2. Tømmertransport

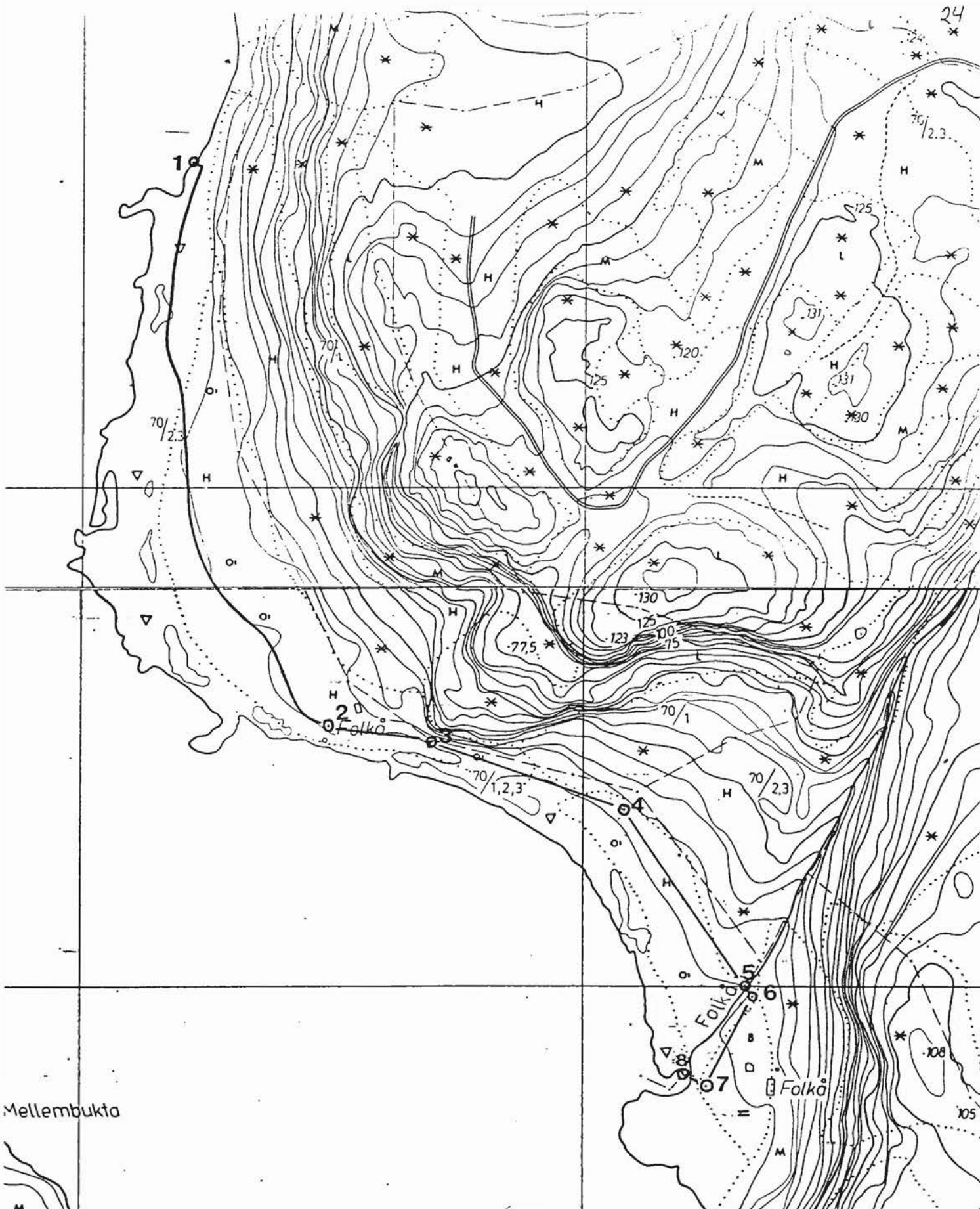
Pkt. VI i fredningsbestemmelsene gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å tillate tømmertransport på vinterføre. I bestemmelsen heter det også at det i skjøtelsesplanen kan fastsettes nærmere regler for slik kjøring.

Mye av skogen på utsiden av reservatet er nå avvirket, uten at det har vært behov for å kjøre tømmeret gjennom reservatet. Langs den nordre del av reservatet er det opparbeidet en kjøretrase for traktor som det vil være naturlig å bruke også i fremtiden. Det antas derfor at behovet for å kjøre tømmer gjennom reservatet ikke vil være særlig stort. Dersom det skal gis tillatelse til slik transport, må det være en forutsetning at dette er den eneste praktiske muligheten for å få fraktet tømmeret ut av området. Kjørestrekningen gjennom reservatet må gjøres så kort som mulig, og traseen må legges slik at eventuelle skader på trær i reservatet blir minst mulig. Kjøring må bare tillates på godt frossen, snødekt mark.

Eventuell tillatelse til transport av tømmer etter fredningsbestemmelsernes pkt. VI bør alltid gis skriftlig og gjelde en nærmere angitt trase som på forhånd er merket i terrenget.

3. Informasjon

Det er satt opp en informasjonsplakat i nordenden av reservatet. Denne plakaten ser ut til å være spesielt utsatt for algebegroing (!) og bør derfor rengjøres årlig.

Mellembukta

I d d e f j o r d e n

Merrhølet

GU 023.52.
 Styrer 4.54.

HALDEN KOMMUNE
FOLKÅ NATURRESERVAT

MÅLESTOKK Miljøverndept nov 1981

100 m

VEDLEGG

- Ordforklaringer
- Fredningsbestemmelser

ORDFORKLARINGER

Alm-lindeskog: Skogtypen er knyttet til varme kalk- og næringsrike områder og finnes gjerne i ur og skredjord under bratte berg og i lune leirdaler, i sør- og vesthellingene. Lokalteter med alm-lindeskog er ofte botaniske "oaser" med sjeldne plantearter og treslag.

Boreonemoral vegetasjonssone: Omfatter lavlandsstrøk på Sør- og Østlandet (unntatt Sørlandskysten), det meste av Sør-Sverige og den sørligste del av Finland (se kartet på neste side). Gran og furu dominerer skogbildet, ofte iblandet bjørk og osp. I tillegg forekommer flere varmekjære og næringskrevende løvtreslag (edelløvtrær), gjerne knyttet til kulturmark. Sonen er inndelt i flere naturgeografiske regioner (s.d.).

Evertebrater: = virvelløse dyr. Omfatter bl.a. insekter, edderkoppdyr, snegler og meitemark.

Feltsjikt: Det vegetasjonssjikt som domineres av gress og urter (i motsetning til busksjikt og tresjikt).

Gråor-askeskog: Skogtypen finnes bl.a. i lune bekkedaler med fuktig og næringsrik jord, først og fremst på marin leire. Rik vårflora; skogbunnen kan være dekket av hvitveis. Utover sommeren blir skogbunnen preget av høyvokste urter.

Gråor-heggeskog: Skogtypen er knyttet til oversvømmelsesområder ved elver og bekker med næringsrikt vann og variabel vannføring, samt på leirbakker (raviner).

Høgstauder: Høyvokste, flerårige urter som vokser på næringsrik jord.

Klimaksskog: Den skogtilstand som blir resultatet av lang tids fri utvikling. En klimakstilstand er siste stadium i en suksesjon (s.d.). Hos oss vil gran ofte danne klimaksstadiet. Når en klimakstilstand blir ødelagt, f.eks. ved hogst, vil utviklingen gå mot et nytt klimaks. Hvis klima og andre livsbetingelser er uendret, vil det bli samme klimakstilstand som før (jfr. suksesjon).

Klimakstreslag: Det treslag som danner klimaksskog på en bestemt lokalitet.

Lågurtgranskog: Middels næringsrik granskog, vokser på noe mer næringsrik jord enn blåbærgranskog. Ofte forekommer blåveis i denne skogtypen.

Naturgeografisk region: Nordisk Ministerråd har inndelt Norden i ca. 75 naturgeografiske regioner (se kartet på neste side). Innenfor en og samme region er klima- og vegetasjonsforhold relativt ensartet.

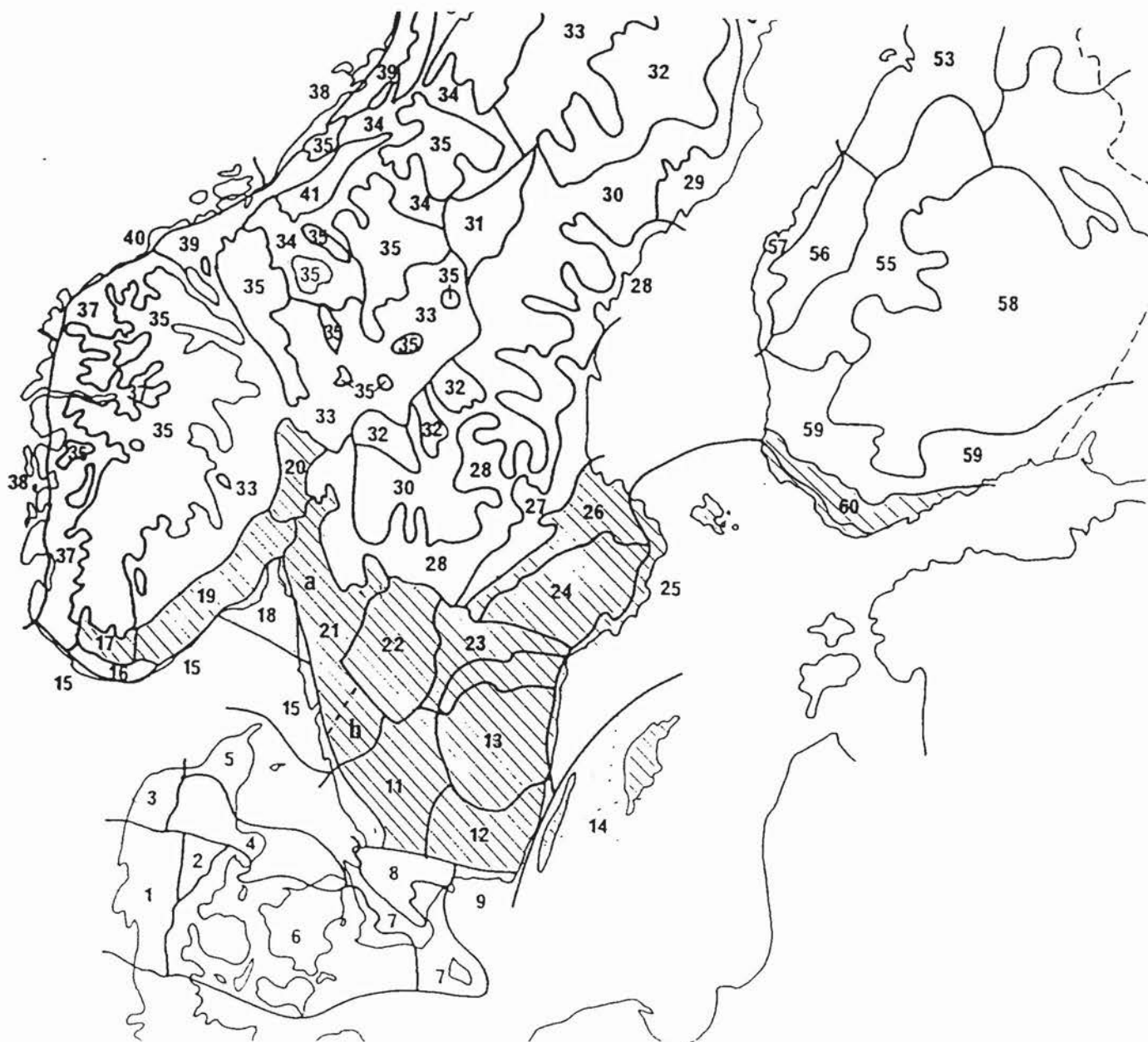
Ravine: En lang, dyp og smal forsenkning i terrenget. En ravine har vanligvis bratte sider. De fleste raviner er gravd ut av raskt rennende elver og bekker.

Subklimaksstadium: Stadium i suksesjonen med subklimaksskog, en skog som tilsynelatende er stabil over lengere tid, men som på lang sikt likevel avløses av den egentlige klimaksskog på den aktuelle lokaliteten.

Suksesjon: Med suksesjon menes her den serie av vegetasjonsforandringer som finner sted etter flatehogst, brakklegging av dyrket mark eller katastrofer i naturskog, fra de tidligste pionerarter til en klimakstilstand (jfr. klimaksskog).

Svartor-strandskog: Skogtypen opptrer på mineraljord med høy og skiftende vannstand der næringsrikt vann presses opp ved strandkanter og i bekkedaler. Mer næringskrevende enn svartor-sumpskog.

Svartor-sumpskog: Skogtypen utvikles best på dy-lignende, næringsrik torv med høy grunnvannsstand. Finnes på middels næringsrik mark.

Naturgeografiske regioner i den sørlige del av Norden. Den boreonemorale vegetasjonssone er skravert.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR LEKUM NATURRESERVAT I
EIDSBERG KOMMUNE, ØSTFOLD FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellauvskog - område ved Lekum i Eidsberg kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 11. desember 1981 under betegnelsen Lekum naturreservat.

II

Reservatet omfatter deler av gnr/bnr 89/2, 4, 91/1, 90/1, 2 i Eidsberg kommune.

Reservatet omfatter ca 15 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar sitt utgangspunkt i pkt. 1. på vedlagte kart i målestokk 1:5000, går i rett linje til pkt. 2, går mot nord-nordvest ned til evja (bestandskanten), pkt. 3. går i rett linje til pkt. 4, går rett mot øst til pkt. 5, går i rett linje til pkt. 6, følger bekken til pkt. 7, går 30 m i vest-sydvestlig retning til pkt. 8, går i rett linje tilbake til utgangspunktet.

Pkt. 1: Terrengpunkt beliggende 10 m nord-nordøst for nord-østre hushjørne av det østligste av 2 hus på nordsiden av veien ved Foss.

Pkt. 2: Terrengpunkt beliggende 15 m nord-nordvest for nordvestre hushjørne på huset vest for det ovenfornevnte.

Pkt. 3: Punkt i kanten av evje (bestandskanten) beliggende nord-nordvest for pkt. 2.

Pkt. 4: Punkt i østkanten av Lekumåas østre løp beliggende rett vest for pkt. 5.

Pkt. 5: Terrengpunkt beliggende 10 m vest for nordvestre hjørne av redskapsskjul ved den gamle mølla ved Lekum foss.

Pkt. 6: Punkt ved bekken der denne har en markant buktning (svinger i punktet kraftig mot venstre (ca. syd)).

Pkt. 7: Punkt ved bekken 15 m fra det sted hvor denne går ut i evja (bestandskanten danner evjas avgrensning).

Pkt. 8: Terrengpunkt beliggende 30 m vest-sydvest for pkt. 7.

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1 : 5000, datert Miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Eidsberg kommune, hos fylkesmannen i Østfold og i Miljøverndepartementet.

Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare en gråor-heggskog, gråor-askeskog og alm-lindeskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V -VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.
Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, fremføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. bær- og soppstaking
3. vedlikehold av eksisterende kloakkledning
4. Eidsberg El-verks oppføring og vedlikehold av linjetrasé.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. rydding av skyggegivende trær der reservatet grenser mot Lekum mølle.

Miljøverndepartementet kan i skjøtselsplanen fastsette nærmere regler for tiltak i medhold av dette punkt.

VII

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skjedd etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VIII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR APALVIKEN NATURRESERVAT I
ONSØY KOMMUNE, ØSTFOLD FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellauvskog-område sør for Apalviken i Onsøy kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 11. desember 1981 under betegnelsen Apalviken naturreservat.

II

Reservatet omfatter deler av gnr/bnr 105/1 m.fl. i Onsøy kommune.

Reservatet omfatter ca 69 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar utgangspunkt i pkt. 1 på vedlagte kart i målestokk 1:5000, går 150 m i vest-sydvestlig retning til pkt. 2, går på kompasskurs 385° helt fram til sjøkanten (pkt. 3), følger sjøkanten fram til pkt. 4, går 75 m i østlig retning fram til pkt. 5, går i rett linje tilbake til utgangspunktet.

- Pkt. 1: Høydepunkt i den vestvendte skråningen ned mot sjøen. Punktet ligger ca 100 m øst for sydenden av svartorbekken.
- Pkt. 2: Terrengpunkt beliggende 150 m vest-sydvest for pkt. 1.
- Pkt. 3: Punkt i sjøkanten der linjen fra pkt. 2 på kompasskurs 385° møter sjøkanten.
- Pkt. 4: Punkt i sjøkanten som ligger rett øst for høyeste punkt på Bjørnen.
- Pkt. 5: Terrengpunkt beliggende 75 m øst for pkt. 4.

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1 : 5000, datert Miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Onsøy kommune, hos fylkesmannen i Østfold og i Miljøverndepartementet.

Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare en særegen, sterkt vindpåvirket svartorsumpskog av landskapsestetisk verdi.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V - VI.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.
Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. bær- og soppstaking.

VI

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

VIII

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR STENSDALEN NATURRESERVAT I
HVALER KOMMUNE, ØSTFOLD FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellauvskogsområde i Stensdalen ved Pepperhavn i Hvaler kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 11. desember 1981 under betegnelsen Stensdalen naturreservat.

II

Reservatet omfatter deler av gnr/bnr 48/3 i Hvaler kommune.

Reservatet omfatter ca 21 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar utgangspunkt i pkt. 1 på vedlagte kart i målestokk 1:5000, går i rette linjer gjennom pkt. 2, pkt. 3, pkt. 4 og pkt. 5 til pkt. 6, følger den bratte fjellveggen tilbake til utgangspunktet.

- Pkt. 1: Bolt i bergvegg i eiendomsgrensen 48/3 - 48/6.
- Pkt. 2: Bolt i berg på nordsiden av en liten fjellknaus rett syd for edellauvskogsbestandet.
- Pkt. 3: Høydepunkt like nord for en dyp kløft.
- Pkt. 4: Høydepunkt, det vestre av to små høydepunkt på nordlige del av fjellrygg.
- Pkt. 5: Høydepunkt, ca. 30 m nord-nordøst for pkt. 4.
- Pkt. 6: Punkt innerst i bukta nord for Stensdalen. Punktet ligger inn til bergveggen i øst.

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1 : 5000, datert Miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Hvaler kommune, hos fylkesmannen i Østfold, og i Miljøverndepartementet.

Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare svartor - strandskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V - VI.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.
Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjemningsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. bær- og soppstaking.

VI

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

VIII

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellaavskogområde ved Refsnes i Moss kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 11. desember 1981 under betegnelsen Refsnes naturreservat.

II

Reservatet omfatter deler av gnr./bnr. 11/1, 11/30 og 12/1 i Moss kommune.

Reservatet omfatter ca. 82 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar sitt utgangspunkt i korshogget sten i vannkanten, ca. 125 meter sør for stengjerdet i eiendomsdelet mellom gnr./bnr. 11/30 og 12/1 (pkt. 1 på vedlagte kart i målestokk 1:5000), går i rett linje 50 meter øst til terrengmerke i vestkant av stien ved stor bjerk (pkt. 2), følger vestre kant av stien 75 meter til nytt terrengmerke (pkt. 3), går herfra i rett linje til nordvestre hjørne av støpt fundament (pkt. 4), vinkler mot sørøst og fortsetter til jordfast sten 45 meter nordøst for hjørnet av boligblokk (pkt. 5).

Her vinkler grensen mot sør, fortsetter til vestre stolpe i el-ledningstrasé (pkt. 6) og følger ledningstraséen til østre stolpe (pkt. 7) 45 meter sør for trigonometrisk punkt. Herfra går grensen i rett linje mot nord ca. 950 meter til den sydligste av to markerte forsenkninger på et lite platå på stup ned mot sjøen (pkt. 8), vinkler mot vest til liten fjellrygg i sjøkanten der stenstranden slutter (pkt. 9). Herfra følger grensen strandkanten tilbake til utgangspunktet (pkt. 1).

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1:5000, datert Miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Moss kommune, hos fylkesmannen i Østfold, og i Miljøverndepartementet. Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare en alm-lindeskog og gråor-askeskog av stor pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder de buskene og bærne, er fredet mot skadet og fjellleggelse og må ikke fjernes eller tilsettes.

ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V-VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. bær- og soppstaking
3. bruk og vedlikehold av eksisterende hytte
4. vedlikehold av eksisterende kloakkledning.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. Rydding av vegetasjon der reservatet grenser mot dyrket mark og bebyggelse.

Miljøverndepartementet kan i skjøtselsplanen fastsette nærmere regler for tiltak i medhold av dette punkt.

VII

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VIII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningsmyndigheten kan i skjøtselsplanen fastsette nærmere bestemmelser som tillegges tillatelse til skadet og fjellleggelse og må ikke fjernes eller tilsettes.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellauskog-område ved Strønes i Trøgstad kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kongelig resolusjon av 11. desember 1981 underbetegnelsen Strønes naturreservat.

II

Reservatet omfatter en del av gnr./bnr. 50/1 i Trøgstad kommune.

Reservatet omfatter ca. 70 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar sitt utgangspunkt i pkt. 1 på vedlagte kart i målestokk 1 : 5000, følger eiendomsgrensen 50/1 - 49/1 til pkt. 2, går i rett linje mot nordvest til pkt. 3, følger sørøstre avgrensning av sti/vei fram til pkt. 4, går i rett linje til pkt. 5, følger elektrisitetslinje fram til pkt. 6, går i rett linje gjennom pkt. 7 til pkt. 8, følger videre bestandskanten mot dyrket mark fram til pkt. 9, går i rett linje tilbake til utgangspunktet.

- Pkt. 1: Punkt i tredelet mellom 49/1 - 50/1 - 56/2, 3.
- Pkt. 2: Punkt i eiendomsgrensen 49/1 - 50/1 beliggende 240 meter vest for pkt. 1.
- Pkt. 3: Punkt i eiendomsgrensen 50/1 - 50/10 der stien inn til hytta på eiendommen 50/10 krysser den nevnte eiendomsgrensen.
- Pkt. 4: Punkt i den sørlige avgrensning av veikrysset (der veien fra eiendommen 50/8 og veien fra 50/10 møtes).
- Pkt. 5: Lysstolpe like S for kurve på veien fra hyttene i vest og til Strønes nordre.
- Pkt. 6: Lysstolpe like nordvest for sag.
- Pkt. 7: Terrengpunkt 10 m vest for lite skur ved en ny enebolig.
- Pkt. 8: Hjørne av jorde (dyrket mark) like sør for vei som går gjennom edellauskogbestandet og ned til hytta i sydvestlige hjørne av eiendommen 50/1.
- Pkt. 9: Punkt ved hjørne av dyrket mark i bestandskanten helt ute ved bråttet like nordvest for garasje.

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1 : 5000, datert miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Trøgstad kommune, hos fylkesmannen i Østfold og i miljøverndepartementet. Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning fra forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare fylkets største sammenhengende parti med alm-lindeskog og gråor-askeskog.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av pkt. V - VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Besemmelserne i pkt. IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. bær- og soppstaking
3. vedlikehold av eksisterende kraftledning
4. kjøring av hytteeier og grunneier på og vedlikehold av eksisterende vei.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. rydding av vegetasjon i gate for eksisterende kraftledning
2. rydding av vegetasjon langs eksisterende vei
3. rydding av vegetasjon der reservatet grenser mot dyrket mark.

Miljøverndepartementet kan i skjøtselsplanen fastsette nærmere regler for tiltak i medhold av dette punkt.

VII

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VIII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.

Forskrift om fredning for Solgårdhavna naturreservat, Tune kommune, Østfold.

Fastsatt ved kgl.res. av 23. desember 1983. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et løvskogområde ved Solgård i Tune kommune, Østfold fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 23. desember 1983 under betegnelsen «Solgårdhavna naturreservat».

II

Reservatet berører følgende gnr/bnr: 34/64,61 i Tune kommune. Reservatet omfatter ca 28 dekar.

Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet mai 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Tune kommune, hos fylkesmannen i Østfold og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar utgangspunkt i pkt 1 på kart i målestokk 1:5.000, går i rett linje til pkt 2, følger eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/16 til pkt 3, går i rett linje til pkt 4, følger eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/11 til pkt 5, går i rett linje til pkt 6, går 50 m mot sydvest til pkt 7, går i rett linje til pkt 8, følger nordvestre avgrensning av veien tilbake til utgangspunktet.

pkt 1: Stein nærmest veien noen få meter syd for gammel grunnmur (liten)

pkt 2: Knekkpunkt i eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/16.

pkt 3: Punkt i eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/16 beliggende 50 m nedenfor (ca sydøst) veien som går forbi Enerhaugen. Avstanden er målt langs eiendomsgrensen.

pkt 4: Knekkpunkt i eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/11.

pkt 5: Knekkpunkt i eiendomsgrensen 34/61,64 – 34/11.

pkt 6: Terrengpunkt beliggende 50 m syd- sydvest for norvestre hus-hjørne på Linbingen.

pkt 7: Terrengpunkt beliggende 50 m sydvest for pkt 6.

pkt 8: Punkt i nordøst- kant av bekk (sump) der denne møter nord-vestre avgrensning av vei.

III

Formålet med fredningen er å bevare en unik svartorskog i Østfold på et voksested med vekslende terrengforhold og vannhusholdning.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art, unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V – VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige forhold, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, nydyrking, tilplanting, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forureningsstoffsørslor, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempingsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.
4. For dyrelivet gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter i medhold av disse.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. sanking av bær og matsopp.

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme formålet med fredningen. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføringen av skjøtselstiltakene.

VII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskaplige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

VIII

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.

IX

Den myndighet Kongen har etter § 10 til å fastsette nærmere bestemmelser om området og dets skjøtsel, etter § 21 til merking av fredninger m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene, overføres for dette området til Miljøverndepartementet.

X

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR FOLKÅ NATURRESERVAT I HALDEN
KOMMUNE, ØSTFOLD FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr 63 § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et edellauvskog - område innerst i Iddefjorden i Halden kommune, Østfold fylke fredet som naturreservat ved kgl.res. av 11. desember 1981 under betegnelsen Folkå naturreservat.

II

Reservatet omfatter deler av gnr/bnr 209/1, 2, 3, 258/1 i Halden kommune.

Reservatet omfatter ca 51 daa.

Reservatet har følgende grenser:

Grensen tar sitt utgangspunkt i pkt. 1 på vedlagte kart i målestokk 1:5000. Følger gammel vegtrasé (sti) frem til pkt. 2 ved den nedlagte plassen Folkå. Går herfra i rett linje mot sørøst til pkt. 3, vinkler herfra mot øst og går i rett linje til pkt. 4, vinkler herfra mot sørøst og går i rett linje til pkt. 5 i eiendomsdelet mellom 290/2 og 258/1. Herfra videre i rett linje til pkt. 6 som ligger 5 meter fra Folkå's østside, vinkler her mot sørvest og går i rett linje til pkt. 7, vinkler her mot vest og går i rett linje til pkt. 8 som ligger på vestsiden av utløpsoset og følger sjøkanten tilbake til utgangspunktet.

Pkt. 1: Overrettmerke i strandkanten for riksgrensen Norge/Sverige der grensen krysser Iddefjorden. Reservatgrensen følger siktelinjen til overrettmerket i fjorden.

Pkt. 2: Terrengpunkt 1 meter øst for firedelt svartor - 24 meter fra grunnmuren til huset på Folkå.

Pkt. 3: Korshogget merke i fjellpynt.

Pkt. 4: Terrengpunkt 20 meter vest for tredelet 209/1, 2, 3, - 209/1 - 209/2,3 i forlengelse av delelinjen mellom sistnevnte to eiendommer.

Pkt. 5: Terrengpunkt i eiendoms grensen 20 meter sør for bolt i stein i tredelet 209/1, 2, 3 - 209/2 - 258/1.

Pkt. 6: Terrengpunkt beliggende 5 meter fra Folkåas østside og rett øst for pkt. 4.

Pkt. 7: Terrengpunkt beliggende 15 meter fra Folkåas østside målt langs den rette linje mot øst som treffer Folkåstua's sydvestlige hjørne.

Pkt. 8: Punkt på vestsiden av Folkåas utløpsos rett vest for pkt. 7.

Grensene for reservatet er nedtegnet på kart i målestokk 1 : 5000, datert Miljøverndepartementet november 1981. Kart oppbevares i Halden kommune, hos fylkesmannen i Østfold og i Miljøverndepartementet.

Grensene skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten.

III

Formålet med fredningen er å bevare svartor - strandskog av pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse, unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V - VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.
Nye plantearter må ikke innføres.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, fremføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny føring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempingsmidler.
3. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. III er ikke til hinder for

1. gjennomføring av tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. bær- og soppsanking
3. vedlikehold av bu ved sjøen.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. tømmertransport på vinterføre.

Miljøverndepartementet kan i skjøtselsplanen fastsette nærmere regler for tiltak i medhold av dette punkt.

VII

Skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller av den forvaltningsmyndigheten bestemmer. Skjøtselen skal skje etter plan godkjent av Miljøverndepartementet.

VIII

Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Østfold.